

З А К О Н

О ОСНОВАМА СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, и то: циљеви образовања и васпитања, начин и услови за обављање делатности предшколског васпитања и образовања, основног и средњег образовања и васпитања, врсте програма образовања и васпитања, оснивање, организација, финансирање и надзор над радом установа образовања и васпитања (у даљем тексту: установа), као и друга питања од значаја за образовање и васпитање.

Делатност образовања и васпитања

Члан 2.

Делатност образовања и васпитања обавља се као предшколско васпитање и образовање, основно и средње образовање и васпитање.

Системом образовања и васпитања обезбеђују се:

- 1) доступност образовања и васпитања;
- 2) могућност за образовање и васпитање под једнаким условима и на економски недовољно развијеним подручјима, као и у социјално, односно културно мање подстицајним срединама;
- 3) квалитетно образовање и васпитање, које осигурава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву;
- 4) образовање и васпитање које одговара степену развоја и узрасту детета, односно ученика;
- 5) једнака могућност за образовање деце и ученика са сметњама у развоју;
- 6) подстицање ученика за стицање што вишег нивоа образовања и што већег укључења у процес доживотног учења;
- 7) максимална хоризонтална и вертикална покретљивост у оквиру система образовања и васпитања.

Начин обављања делатности образовања и васпитања прописан је овим законом и посебним законима у области образовања и васпитања (у даљем тексту: посебни закон).

Циљеви образовања и васпитања

Члан 3.

Делатност образовања и васпитања обавља се ради обезбеђивања и изналажења оптималних услова за формирање индивидуалних и социјалних својстава деце, ученика и одраслих којима се доприноси њиховом укупном развоју, развоју демократског друштва, као и свету који се мења.

Циљеви образовања и васпитања јесу:

- 1) развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- 2) подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- 3) оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- 4) оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- 5) развијање свести о државној и националној припадности, неговању традиција и култура;
- 6) омогућавање укључивања у процесе европског повезивања;
- 7) развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- 8) усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- 9) уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- 10) поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- 11) развијање код деце и ученика етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- 12) развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Право на образовање и васпитање

Члан 4.

Свако има право на образовање и васпитање.

Грађани Републике Србије једнаки су у остваривању права на образовање и васпитање, без обзира на пол, расу, националну, верску и језичку припадност, узраст, физичку и психичку конституцију, социјално и културно порекло, имовно стање, политичко опредељење или друго лично својство.

Основно образовање обавезно је и бесплатно.

Лица са сметњама у развоју, одрасли и лица са посебним способностима имају право на образовање и васпитање које уважава њихове посебне образовне и васпитне потребе, у складу са овим и посебним законом.

Обављање делатности

Члан 5.

Делатност образовања и васпитања обавља установа, у складу са овим и посебним законом.

На оснивање и рад установа из става 1. овог члана примењују се прописи о јавним службама.

Образовно-васпитни рад

Члан 6.

У установи образовно–васпитни рад обављају: наставник, васпитач, стручни сарадник, помоћни наставник и друго лице, у складу са овим и посебним законом.

Лице из става 1. овог члана, као и други запослени у установи дужни су да својим радом и укупним понашањем доприносе остваривању циљева образовања и васпитања.

Запослени у установи остварује права, обавезе и одговорности у складу са овим законом и законом којим се уређују радни односи у државним органима.

Употреба језика

Члан 7.

Образовно– васпитни рад остварује се на српском језику.

За припаднике националне мањине образовно–васпитни рад остварује се на матерњем језику. Изузетно он се може остваривати и на српском језику.

Образовно–васпитни рад може да се изводи и на страном језику, у складу са посебним законом.

Образовно–васпитни рад за лица која користе језик знакова изводи се на језику знакова и помоћу средстава тог језика.

Евиденција и јавне исправе

Члан 8.

Установа води прописану евиденцију и издаје јавне исправе, у складу са посебним законом.

Лични подаци уписани у евиденцију прикупљају се, обрађују, чувају и користе за потребе образовно–васпитног рада и достављају министарству надлежном за послове образовања (у даљем тексту: Министарство) за обављање законом утврђених послова.

За потребе научноистраживачког рада и приликом израде статистичких анализа, лични подаци користе се и објављују на начин којим се обезбеђује заштита идентитета учесника образовања и васпитања.

Јавна исправа и исправа издата супротно овом и посебном закону – ништава је.

Надзор

Члан 9.

Надзор над применом овог закона врши Министарство, у складу са законом.

II. РАЗВОЈ, ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ И УНАПРЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

1. Савети

Врсте савета

Члан 10.

Ради праћења, омогућавања развоја и унапређивања квалитета образовања и васпитања Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада) образује:

- 1) Просветни савет – за предшколско, основно и средње опште и уметничко образовање и васпитање,
- 2) Савет за стручно образовање – за средње стручно образовање и васпитање, образовање одраслих, стручно оспособљавање и обуку;
- 3) Савет за усаглашавање ставова у образовању – за усаглашавање ставова у образовању од републичког значаја.

Савети из става 1. овог члана дужни су да међусобно сарађују и да приликом разматрања питања која су од заједничког интереса усклађују своје ставове.

Када савети разматрају питања која чине део политике Републике Србије (у даљем тексту: Република) у области образовања и васпитања дужни су да обезбеде усаглашене ставове са одговарајућим институцијама у чијој су надлежности питања развоја високог и других облика образовања.

Савети су дужни да подносе Влади извештај о свом раду најмање једанпут годишње.

Средства за текуће расходе и рад савета, осим за плате, обезбеђују се у буџету Републике.

Савети доносе пословник о свом раду.

Састав Просветног савета

Члан 11.

Просветни савет има председника и 29 чланова, које именује Влада, на време од шест година.

Изузетно од става 1. овог члана, половини чланова првоименованог састава Просветног савета мандат траје три године.

Председник и чланови Просветног савета именују се из реда истакнутих стручњака у области предшколског, основног, општег средњег и уметничког образовања, као и у области науке, уметности, спорта, екологије, заштите људских права и стандардизације.

Три члана Просветног савета Влада именује на предлог репрезентативних синдиката.

Надлежност Просветног савета

Члан 12.

Просветни савет:

1) предлаже министру надлежном за послове образовања (у даљем тексту: министар):

- (1) опште основе предшколског програма;
- (2) опште основе школског програма;
- (3) опште основе васпитног програма;
- (4) посебне основе школског програма за основно, опште средње и уметничко образовање и васпитање;
- (5) посебан програм основног образовања и васпитања у иностранству;
- (6) програм завршног испита у основној школи;
- (7) програм опште и уметничке матуре у средњој школи, по прибављеном мишљењу савета надлежног за питања развоја високог образовања;

- (8) програм испитивања ученика ради провере исхода образовања на републичком нивоу;
- (9) програм увођења у посао наставника, васпитача и стручног сарадника и програм полагања испита за лиценцу;
- (10) програм оспособљавања наставника и васпитача за рад са децом и ученицима са сметњама у развоју;
- (11) стандарде остварености исхода у образовању и оцењивања ученика;
- (12) стандарде знања, вештина и способности за професију наставника и васпитача;
- (13) стандарде за акредитацију студијског програма за образовање наставника и васпитача и програма за допунско образовање наставника;
- (14) стандарде за акредитацију дела студијског програма за образовање наставника којим се стиче педагошка, психолошка и методичка оспособљеност;
- (15) стандарде простора, опреме и наставних средстава у предшколском, основном, општем средњем и уметничком образовању и васпитању;
- (16) стандарде за остваривање посебних програма предшколског васпитања и образовања;

2) даје мишљење Влади, Министарству и другим органима и организацијама о:

- (1) законима и другим актима којима се на стратешки начин уређује и планира област образовања и васпитања;
- (2) општим питањима образовања и васпитања;
- (3) усаглашености образовног система са европским упоредним системима образовања;
- (4) стању у области образовања и васпитања и правцима развоја на свим нивоима образовања;
- (5) критеријумима за вредновање рада установа;
- (6) стандардима знања, вештина и способности за директора;
- (7) критеријумима за одобравање уџбеника;
- (8) критеријумима за акредитацију програма стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника;

3) обавља и друге послове, у складу са законом и актом о образовању.

Просветни савет једном годишње доставља Народној скупштини мишљење о стању у области образовања и васпитања и правцима развоја на свим нивоима образовања.

Састав Савета за стручно образовање

Члан 13.

Савет за стручно образовање има председника и 20 чланова, које именује Влада на време од шест година.

Изузетно од става 1. овог члана, половини чланова првоименованог састава Савета за стручно образовање мандат траје три године.

Председник и чланови Савета за стручно образовање именују се из реда истакнутих стручњака у области стручног образовања, као и у области науке, екологије, привреде, запошљавања и стандардизације.

Три члана Савета за стручно образовање Влада именује на предлог репрезентативних синдиката.

Надлежност Савета за стручно образовање

Члан 14.

Савет за стручно образовање:

1) предлаже министру:

- (1) посебне основе школског програма по врстама и образовним профилима средњег стручног образовања и васпитања;
- (2) листу образовних профила;
- (3) програм стручне матуре;
- (4) програм завршног испита средњег стручног образовања у двогодишњем трајању;
- (5) програме специјалистичког и мајсторског образовања и испита;
- (6) стандарде знања, вештина и способности за акредитацију програма стручног оспособљавања и обуке;
- (7) стандарде простора, опреме и наставних средстава средњег стручног образовања и васпитања;
- (8) стандарде за остваривање програма стручног оспособљавања и обуке;

2) даје мишљење Влади, Министарству и другим органима и организацијама о:

- (1) законима и другим актима којима се на стратешки начин уређује и планира област стручног образовања и васпитања;
- (2) општим питањима стручног образовања и васпитања;
- (3) номенклатури занимања;
- (4) стандардима за акредитацију студијског програма за образовање наставника и програма за допунско образовање наставника;

- (5) усаглашености система стручног образовања и васпитања са европским упоредним системима образовања;
 - (6) стању у области стручног образовања и васпитања и правцима развоја;
- 3) обавља и друге послове, у складу са законом и актом о образовању.

Савет за усаглашавање ставова у образовању

Члан 15.

Савет за усаглашавање ставова у образовању има 22 члана, које именује Влада на време од две године, а председавајућег бира Савет за сваку седницу.

По два члана Савета за усаглашавање ставова у образовању предлажу за:

- 1) Републику – Влада;
- 2) аутономну покрајину – извршно веће;
- 3) јединице локалне самоуправе – асоцијација градова и општина;
- 4) националне мањине – национални савети националних мањина;
- 5) традиционалне цркве и верске заједнице – министарство надлежно за послове вера;
- 6) осниваче установа чији су оснивачи друга правна и физичка лица – заједнички представници;
- 7) стручна удружења наставника – заједнички представници;
- 8) универзитете – заједнички представници;
- 9) ученике – заједница ученичких парламената;
- 10) родитеље – заједнички представници савета родитеља;
- 11) запослене – репрезентативни синдикати.

Надлежност Савета за усаглашавање ставова у образовању

Члан 16.

Савет за усаглашавање ставова у образовању разматра, заузима ставове и даје мишљење министру о:

- 1) законима у области образовања и васпитања;
- 2) законима којима се уређује финансирање делатности образовања и васпитања;
- 3) буџету Републике у делу који се односи на образовање и васпитање;
- 4) образовној стратегији;

- 5) иницијативама које покрећу Влада, други органи, организације, заједнице, стручна друштва и заступљене структуре у Савету;
- 6) другим питањима, у складу са актом о образовању.

Савет може увек да поднесе Влади, односно Министарству иницијативу за решавање одређених питања.

2. Центри

Врсте центара

Члан 17.

Ради обезбеђивања квалитета образовања и васпитања Република оснива установе за обављање развојних, саветодавних, истраживачких и стручних послова у предшколском, основном и средњем образовању и васпитању, и то:

- 1) Центар за вредновање квалитета образовања и васпитања (у даљем тексту: Центар за евалуацију);
- 2) Центар за одобравање програма у образовању (у даљем тексту: Центар за акредитацију);
- 3) Центар за професионални развој запослених у образовању;
- 4) Центар за стручно образовање и образовање одраслих;
- 5) Центар за уметничко образовање и васпитање;
- 6) Центар за развој програма образовања и васпитања и уџбеника;
- 7) Центар за образовање лица којима је потребна посебна друштвена подршка.

Акт о оснивању центра из става 1. овог члана доноси Влада.

Центар у свом саставу може да има организационе јединице.

На оснивање, организацију и рад центра примењују се прописи о јавним службама.

О промени назива, седишта и статусној промени центра одлучује Влада.

На статут и годишњи план и програм рада центра сагласност даје Влада.

Центар подноси Влади извештај о свом раду најмање једанпут годишње.

За оснивање и рад центра средства се обезбеђују у буџету Републике.

Стручни тимови

Члан 18.

Центар образује посебне стручне тимове за поједина питања, из реда истакнутих стручњака.

Чланови стручног тима бирају се на основу конкурса, на начин и по поступку прописаним статутом центра.

Наставнику, васпитачу или стручном сараднику изабраном на основу конкурса из става 2. овог члана мирује радни однос на радном месту са кога одсуствује, за време рада у стручном тиму.

Центар за евалуацију

Члан 19.

Центар за евалуацију обавља стручне послове који се односе на: припрему програма завршног испита у основном и опште матуре у средњем образовању и васпитању; припрему критеријума за вредновање остварености исхода образовања; учествовање у припреми критеријума за вредновање рада наставника, васпитача, стручних сарадника и установа; обављање националних и међународних тестирања и испитивања знања ученика, као и друге послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.

Центар за акредитацију

Члан 20.

Центар за акредитацију обавља стручне послове који се односе на акредитацију на основу утврђених стандарда: предшколског програма, студијског програма за образовање наставника и васпитача, студијског програма допунског образовања за наставника, програма обуке за директора, програма стручног оспособљавања и обуке, организација за стручно усавршавање наставника, васпитача и стручног сарадника и обавља друге стручне послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.

Центар за професионални развој запослених у образовању

Члан 21.

Центар за професионални развој запослених у образовању обавља стручне послове који се односе на: развој, праћење и осигурање квалитета рада и стручности наставника, васпитача, стручног сарадника и директора у предшколском, основном и средњем образовању и васпитању; стандарде знања, вештина и способности потребних за наставничку професију и за професионално напредовање; лиценцу и регистар лиценци; акредитацију и вредновање програма за стручно усавршавање; учествовање у остваривању међународних програма у области професионалног усавршавања, као и друге послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.

Центар за стручно образовање и образовање одраслих

Члан 22.

Центар за стручно образовање и образовање одраслих обавља стручне послове који се односе на: развој, праћење и осигурање квалитета стручног образовања; припрему стандарда средњег стручног образовања, стручног оспособљавања и образовања одраслих; програме стручне матуре, завршног испита и испита стручне оспособљености; листу образовних профила и програме образовања по врсти и образовним профилима средњег стручног образовања и васпитања; стандарде знања и вештина за занимања; остваривање међународних пројеката у области стручног образовања и образовања одраслих; акредитацију програма посебног стручног усавршавања и оспособљавања наставника стручних предмета, као и друге послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.

Центар из става 1. овог члана у обављању одговарајућих послова прибавља и мишљење струковних удружења средњих школа.

Центар за уметничко образовање и васпитање

Члан 23.

Центар за уметничко образовање и васпитање обавља стручне послове који се односе на: подстицање развоја уметничког образовања; припрему стандарда образовања у области уметности, образовних профила, модула, модела и програма стручног усавршавања наставника уметничких предмета; остваривање међународних пројеката у области уметничког образовања, као и друге послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.

Центар за развој програма образовања и васпитања и уџбеника

Члан 24.

Центар за развој програма образовања и васпитања и уџбеника обавља стручне послове који се односе на: припрему општих и посебних основа програма образовања и васпитања; унапређивање, вредновање и примену општих и посебних основа програма у систему образовања и васпитања; припрему стандарда за уџбенике и плана уџбеника; оцену уџбеника у поступку одобравања, као и друге послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.

Центар за образовање лица којима је потребна посебна друштвена подршка

Члан 25.

Центар за образовање лица којима је потребна посебна друштвена подршка (лица са сметњама у развоју, менталним оштећењима, оболела од системских болести, са стеченим инвалидитетом, телесни инвалиди) обавља стручне послове који се односе на: планирање и координирање активности везаних за њихово образовање на свим нивоима образовања и оспособљавање за рад; установљивање базе података, евидентирање и њихово повезивање; израду програма и метода рада за лица

којима је потребна посебна друштвена подршка; израду програма за сарадњу са родитељима; израду критеријума за програме стручног усавршавања наставника и васпитача за рад са лицима којима је потребна посебна друштвена подршка; стварање позитивног односа јавног мњења и толеранције према овим лицима, као и друге послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.

Рад савета и центара

Члан 26.

Савет, односно центар надлежан за предлагање, односно припрему подзаконских аката које доноси министар, дужан је да ове послове обави по иницијативи, односно захтеву министра или Владе. Поступак покреће министар достављањем иницијативе одговарајућем центру.

Центар стручно припрема одговарајући материјал и доставља га министру у датом року.

Иницијативу са материјалом из става 2. овог члана министар доставља надлежном савету на разматрање.

Савет је дужан да утврди предлог акта из става 1. овог члана најкасније у року од три месеца од дана пријема иницијативе са материјалом.

Ако савет у року из става 4. овог члана не утврди предлог, министар може да донесе подзаконски акт без предлога савета.

Савети, односно центри могу увек да поднесу иницијативу министру, односно Влади за решавање одређених питања из своје надлежности.

3. Министарство

Надлежност Министарства

Члан 27.

У области образовања и васпитања Министарство, нарочито:

- 1) планира и прати развој образовања и васпитања;
- 2) стара се о обезбеђивању средстава намењених установама и за посебне развојне програме и контролише њихово коришћење;
- 3) врши надзор над радом установа и центара;
- 4) води базу података о образовању и васпитању;
- 5) стара се о усклађивању образовног система са системима образовања и васпитања у Европи.

Школска управа

Члан 28.

За обављање стручно–педагошког надзора, давање подршке развојном планирању и осигурању квалитета рада установа и обављање других послова утврђених законом, у Министарству се образују организационе јединице за обављање тих послова ван седишта Министарства – школске управе, у складу са законом.

Министарство у оквиру школске управе:

- 1) обавља стручно–педагошки надзор у установама;
- 2) координира стручно усавршавање наставника, васпитача, стручног сарадника, директора и секретара установе;
- 3) даје подршку развојном планирању, развоју предшколског и школског програма и осигурању квалитета образовања;
- 4) учествује у припремама плана развоја образовања и васпитања за подручје за које је образована школска управа и прати његово остваривање;
- 5) одржава и ажурира базу података о образовању и васпитању и стара се о несметаном протоку података у оквиру јединственог информационог система Министарства;
- 6) обавља и друге послове, у складу са законом и другим прописима.

III. УСТАНОВЕ И ДРУГЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Врсте установа

Члан 29.

Делатност образовања и васпитања обављају:

- 1) у предшколском васпитању и образовању – предшколска установа (у даљем тексту: дечји вртић);
- 2) у основном образовању и васпитању – основна школа, основна школа за образовање одраслих, основна музичка, односно балетска школа и основна школа за образовање ученика са сметњама у развоју;
- 3) у средњем образовању и васпитању – средња школа, и то: гимназија (општа и специјализована), стручна школа, мешовита школа, уметничка школа, средња школа за образовање одраслих и средња школа за ученике са сметњама у развоју.

Школа може да обезбеђује смештај и исхрану ученика (у даљем тексту: школа са домом).

Образовни програми установа

Члан 30.

Дечји вртић остварује предшколски програм, а може да остварује и посебне предшколске програме, односно прилагођене програме за децу са сметњама у развоју и друге програме, у складу са посебним законом.

Основна школа остварује школски програм, а може да остварује и: прилагођен школски програм за ученике и одрасле са сметњама у развоју, посебан школски програм за музичко и балетско образовање, посебан школски програм за образовање одраслих, васпитни програм за ученике у школи са домом и друге програме, у складу са посебним законом.

Средња школа остварује школски програм општег, стручног и уметничког образовања, а може да остварује и: прилагођен школски програм за ученике и одрасле са сметњама у развоју, посебан школски програм за музичко и балетско образовање, посебан школски програм за образовање одраслих, васпитни програм за ученике у школи са домом, програм специјалистичког и мајсторског образовања, програм стручног оспособљавања, обуке и друге програме, у складу са посебним законом.

Основна школа може да остварује и предшколски програм, а средња уметничка школа и школа за ученике са сметњама у развоју и школски програм основног образовања и васпитања.

Оснивање

Члан 31.

Установу може да оснује Република, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, друго правно или физичко лице.

Република, односно аутономна покрајина може да оснује посебну установу – вежбаоницу, која је наставна база универзитета, у складу са овим и посебним законом.

Мрежа установа

Члан 32.

Број и просторни распоред установа чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, према врсти и структури, планира се актом о мрежи установа.

Установа се оснива у складу са актом о мрежи установа.

Акт о мрежи дечјих вртића и основних школа доноси скупштина јединице локалне самоуправе, на основу критеријума које утврди Влада.

Сагласност на акт о мрежи основних школа даје Министарство.

Акт о мрежи средњих школа доноси Влада на основу:

- 1) броја и узраста ученика на одређеном подручју;

- 2) специфичности подручја (брдско–планинско, пригранично, недовољно развијено, национално мешовито подручје);
- 3) развојне специфичности подручја на основу утврђених потреба за запошљавање;
- 4) доступности и једнаких услова за стицање образовања и васпитања;
- 5) обезбеђености комуникације;
- 6) финансијских могућности Републике.

Услови за оснивање, почетак рада и обављање делатности

Члан 33.

Установа може да се оснује, да почне са радом и да обавља делатност образовања и васпитања ако има:

- 1) довољан број деце, ученика, односно учесника у образовању одраслих;
- 2) програм образовања и васпитања;
- 3) простор, опрему, наставна средства и наставнике, васпитаче и стручне сараднике, у складу са прописаним стандардима;
- 4) обезбеђена средства за оснивање и рад;
- 5) обезбеђене хигијенско–техничке услове, у складу са законом и прописима којима се уређује ова област.

Установа чији је оснивач друго правно или физичко лице може да почне са радом и да обавља делатност образовања и васпитања ако, осим услова из става 1. овог члана, има гаранцију пословне банке да су обезбеђена и средства за три године рада школе, односно за годину дана рада дечјег вртића.

Оснивач установе не може да буде физичко лице које је осуђивано за кривично дело на безусловну казну затвора у трајању од најмање шест месеци.

Ближе услове из става 1. овог члана прописује министар.

Издвојено одељење установе

Члан 34.

Установа обавља делатност у свом седишту.

Установа чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе може да обавља делатност ван седишта, организовањем издвојеног одељења, уз сагласност Министарства.

Издвојено одељење нема својство правног лица.

На организовање и рад издвојеног одељења примењују се одредбе овог и посебног закона.

Верификација установа

Члан 35.

Установа може да почне са радом када се утврди да испуњава услове за оснивање и почетак рада и добије решење о верификацији.

Захтев за верификацију садржи: назив, седиште и врсту установе, програм образовања и васпитања, језик на коме ће се остваривати образовно-васпитни рад, разлоге и оправданост оснивања и услове које обезбеђује оснивач за почетак рада и обављање делатности. Уз захтев се достављају акт о оснивању установе и докази о испуњености услова из члана 34. овог закона.

О захтеву за верификацију установе одлучује Министарство најкасније у року од три месеца од подношења захтева.

Решење о захтеву за верификацију установе коначно је.

Проширена делатност установе

Члан 36.

Установа може да обавља и другу делатност која је у функцији образовања и васпитања (у даљем тексту: проширена делатност), под условом да се ученици ангажују у оквиру практичне наставе и да се радом наставника не омета остваривање делатности образовања и васпитања.

Проширена делатност установе може да буде давање услуга, производња, продаја и друга делатност којом се унапређује или доприноси рационалнијем и квалитетнијем обављању образовања и васпитања.

Одлуку о проширењу делатности доноси орган управљања установе, уз сагласност Министарства.

Одлука о проширењу делатности установе чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе садржи и план прихода који ће се остварити и издатака за обављање те делатности, начин ангажовања ученика и запослених и начин располагања и план коришћења остварених средстава, у складу са прописима који регулишу буџетски систем.

Статусне промене и промене назива и седишта

Члан 37.

Установа може да врши статусне промене, промену назива или седишта.

Одлуку о статусној промени установе доноси орган управљања, уз сагласност оснивача.

Одлуку о промени назива или седишта установе доноси орган управљања, уз сагласност оснивача, а када је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, уз сагласност Министарства.

Школа не може да врши статусне промене, промену назива или седишта у току наставне године.

Забрана рада установе

Члан 38.

Када орган надлежан за обављање послова управног, односно стручно-педагошког надзора утврди да установа не испуњава прописане услове за рад или не обавља делатност на прописани начин, као и у случају обуставе рада организоване супротно закону, одредиће јој рок за испуњење услова, односно отклањање неправилности у обављању делатности и о томе ће обавестити оснивача.

Када установа чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе не поступи по налогу органа из става 1. овог члана, односно када орган управљања не обавља послове из своје надлежности, а надлежни орган јединице локалне самоуправе не предузме мере у складу са законом, ни после прописаног рока за отклањање неправилности, Министарство претходно предузима следеће мере:

- 1) разрешава директора и поставља вршиоца дужности директора;
- 2) разрешава дужности орган управљања и именује привремени орган управљања.

Вршилац дужности директора установе и привремени орган управљања дужни су да испуне услове, односно отклоне утврђене неправилности, у року који одреди Министарство.

Вршилац дужности директора и привремени орган управљања обављају послове из своје надлежности до избора, односно именовања новог, а најдуже годину дана.

Ако вршилац дужности директора установе и привремени орган управљања не отклоне утврђене неправилности у смислу ст. 1. до 3. овог члана, Министарство забрањује рад установе.

Укидање установе

Члан 39.

Установа се укида у складу са законом.

Ученици школе која се укида имају право да заврше започето образовање у другој школи коју одреди Министарство.

Страна установа

Члан 40.

Установу може да оснује страном правно или физичко лице ради остваривања програма образовања и васпитања који нису донети на основу овог закона, ако је програм акредитован у иностранству, ако испуњава услове

из члана 33. став 1. тач. 3) до 5) и ст. 2. и 3. овог закона и добије одобрење Министарства.

Исправа коју изда ученику установа из става 1. овог члана ради остваривања права на рад и даље образовање у Републици – нострификује се, односно врши се њена еквиваленција, у складу са посебним законом.

Друга организација

Члан 41.

Друга организација, односно физичко лице, може да обавља послове из делатности предшколског васпитања и образовања и да остварује акредитоване посебне програме предшколског васпитања и образовања, стручног оспособљавања и обуке, ако испуњава прописане стандарде за остваривање посебних програма и добије одобрење Министарства.

Стандарде из става 1. овог члана и стандарде знања, вештина и способности за акредитацију програма стручног оспособљавања и обуке прописује министар.

Регистар

Члан 42.

Министарство води евиденцију (у даљем тексту: регистар):

- 1) установа које обављају делатност образовања и васпитања, као и проширену делатност;
- 2) других организација и физичких лица која обављају послове у области предшколског васпитања и образовања или остварују акредитоване посебне програме стручног оспособљавања или обуке;
- 3) акредитованих програма стручног оспособљавања и обуке.

Садржај и начин вођења регистра прописује министар.

Аутономија установе

Члан 43.

Под аутономијом установе подразумева се право на:

- 1) доношење статута, програма образовања и васпитања, развојног плана, годишњег програма рада установе и правила понашања у установи;
- 2) планирање стручног усавршавања и професионалног развоја наставника, васпитача и стручног сарадника;
- 3) избор запослених и представника запослених у орган управљања и стручни орган;
- 4) уређивање унутрашње организације и рада стручних органа;

- 5) сарадњу са другим установама, предузећима и организацијама.

Одговорност установе за безбедност деце и ученика

Члан 44.

Установа је дужна да пропише мере, начин и поступак заштите и безбедности деце, односно ученика за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује установа, у сарадњи са надлежним органом јединице локалне самоуправе.

Установа је дужна да спроводи мере из става 1. овог члана.

Правила понашања у установи

Члан 45.

У установи се негују односи међусобног разумевања и уважавања личности деце, ученика, запослених и родитеља.

Запослени имају обавезу да својим радом и укупним понашањем доприносе развијању позитивне атмосфере у установи.

Понашање у установи и односи деце, ученика, запослених и родитеља уређују се правилима понашања у установи.

Забрана дискриминације и страначког организовања

Члан 46.

У установи су забрањене активности којима се угрожавају, омаловавају или дискриминишу групе и појединци по основу расне, националне, језичке, верске или полне припадности, физичке или психичке конституције, узраста, социјалног и културног порекла, имовног стања, односно политичког опредељења, као и подстицање таквих активности.

Под дискриминацијом детета, односно ученика сматра се свако непосредно или посредно прављење разлика или њихово повлађивање, искључивање или ограничавање, чији је циљ спречавање остваривања права, смањење права или престанак једнаког третмана детета, односно ученика.

У установи је забрањено физичко насиље и вређање личности деце, ученика и запослених.

У установи није дозвољено страначко организовање и деловање и коришћење простора установе у те сврхе.

Статут установе

Члан 47.

Установа има статут.

Статут је основни општи акт установе, којим се ближе уређују организација, начин рада, управљање и руковођење у установи и друга питања у складу са законом.

Развојни план установе

Члан 48.

Установа има развојни план.

Развојни план установе јесте стратешки план развоја установе који садржи приоритете у остваривању образовно–васпитног рада, план и носиоце активности за сваку школску годину, критеријуме и мерила за вредновање планираних активности и друга питања од значаја за развој установе.

Развојни план доноси орган управљања, на предлог стручног актива за развојно планирање, за период од три до пет година.

У поступку провере квалитета рада установе вреднује се остваривање развојног плана установе.

Средства установе

Члан 49.

Земљиште, зграде и друга средства која су стечена, односно која стекну установе чији је оснивач Република, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, јесу у државној својини и користе се за обављање делатности утврђене овим законом.

Струковно повезивање

Члан 50.

У функцији унапређивања средњег образовања школе могу да се међусобно повезују у струковна удружења.

На оснивање, организацију и рад удружења из става 1. овог члана сходно се примењују прописи који се односе на пословна удружења.

Струковна удружења имају право давања мишљења о образовним профилима, о уџбеницима и о другим питањима од значаја за рад удружених школа.

IV. ОРГАНИ УСТАНОВЕ

Органи установе

Члан 51.

Установа има органе управљања, руковођења, стручне и саветодавне органе, у складу са овим законом, оснивачким актом и општим актом.

Приликом утврђивања састава органа управљања установе коју оснива друго правно или физичко лице, обезбеђује се равноправна заступљеност родитеља.

Органи установе чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе

Органи управљања установе

Члан 52.

Орган управљања у дечјем вртићу јесте управни одбор.

Орган управљања у школи јесте школски одбор.

Састав и именовање органа управљања

Члан 53.

Орган управљања има девет чланова, укључујући и председника.

Председника и друге чланове органа управљања установе именује и разрешава скупштина јединице локалне самоуправе.

Орган управљања установе чине по три истакнута представника запослених, родитеља и јединице локалне самоуправе.

Школски одбор основне школе за образовање одраслих има седам чланова, укључујући и председника, од којих три из реда запослених и четири представника јединице локалне самоуправе.

За средње школе од посебног интереса за Републику и уникатне школе, Министарство предлаже скупштини јединице локалне самоуправе три истакнута представника привредне коморе, удружења послодаваца, националне службе за запошљавање, синдиката и других заинтересованих за рад школе (у даљем тексту: социјални партнери).

Школски одбор средње школе за образовање одраслих има девет чланова, укључујући и председника, и то по три представника запослених, социјалних партнера и јединице локалне самоуправе.

Чланове органа управљања из реда запослених предлаже васпитно–образовно, односно наставничко веће, а из реда родитеља – савет родитеља, тајним изјашњавањем.

За члана органа управљања не може да буде предложено ни именовано лице које би могло да заступа интересе више структура, лице чији су послови, дужност или функција неспојиви са обављањем послова у органу управљања, као и лице које је већ именовано за члана органа управљања друге установе.

Скупштина јединице локалне самоуправе одлучује о предлогу овлашћеног предлагача.

Мандат органа управљања

Члан 54.

Чланови органа управљања именују се на четири године.

Поступак за именовање чланова органа управљања покреће се најкасније два месеца пре истека мандата претходно именованим члановима органа управљања.

Скупштина јединице локалне самоуправе разрешиће, пре истека мандата, поједине чланове, укључујући и председника или орган управљања установе, на лични захтев члана и ако:

- 1) орган управљања доноси незаконите одлуке;
- 2) члан органа управљања неоправданим одсуствањима или несавесним радом онемогућава рад органа управљања;
- 3) у поступку преиспитавања акта о именовању утврди неправилности.

Када се утврде неправилности у поступку именовања, односно разрешења органа управљања, скупштина јединице локалне самоуправе дужна је да одмах покрене поступак за преиспитивање акта о именовању.

Привремени орган управљања

Члан 55.

Министар именује привремени орган управљања установе ако председника и чланове органа управљања не именује јединица локалне самоуправе до истека мандата претходно именованим члановима органа управљања.

Мандат привременог органа управљања установе траје до именовања новог.

Надлежност органа управљања

Члан 56.

Орган управљања установе:

- 1) доноси статут, правила понашања у установи и друге опште акте;

- 2) доноси предшколски, школски, односно васпитни програм (у даљем тексту: програм образовања и васпитања), развојни план, годишњи програм рада и усваја извештаје о њиховом остваривању;
- 3) утврђује предлог финансијског плана за припрему буџета Републике;
- 4) доноси финансијски план установе;
- 5) усваја извештај о пословању, годишњи обрачун и извештај о извођењу екскурзија, односно наставе у природи;
- 6) расписује конкурс и бира директора;
- 7) разматра исходе образовања и васпитања и предузима мере за побољшање услова рада и остваривање образовно–васпитног рада;
- 8) одлучује по жалби, односно приговору на решење директора;
- 9) обавља и друге послове у складу са законом, актом о оснивању и статутом.

Орган управљања доноси одлуке већином гласова укупног броја чланова.

Седницама школског одбора присуствују и учествују у њиховом раду представник ученичког парламента и представник синдиката у школи, без права одлучивања.

За обављање послова из своје надлежности орган управљања одговара органу који га именује и оснивачу.

Савет родитеља

Члан 57.

Установа има савет родитеља, осим школе за образовање одраслих.

Савет родитеља дечјег вртића има најмање 15 чланова, у складу са статутом.

Савет родитеља школе чини по један представник родитеља ученика сваког одељења.

Савет родитеља:

- 1) предлаже представнике родитеља деце, односно ученика у орган управљања;
- 2) предлаже мере за осигурање квалитета и унапређивање образовно–васпитног рада;
- 3) учествује у поступку предлагања изборних предмета;
- 4) разматра намену коришћења средстава остварених радом ученичке задруге, од проширене делатности школе, од донација и средстава родитеља;
- 5) разматра услове за рад установе;

- 6) учествује у поступку прописивања мера из члана 45. овог закона;
- 7) даје сагласност на програм и организовање екскурзије, односно програме наставе у природи и разматра извештај о њиховом остваривању;
- 8) разматра и друга питања утврђена статутом.

Савет родитеља своје предлоге, питања и ставове упућује органу управљања, директору и стручним органима установе.

Начин избора савета родитеља установе уређује се статутом установе, а рад пословником савета.

Директор установе

Члан 58.

Директор руководи радом установе.

За директора дечјег вртића може да буде изабрано лице које има високо образовање, лиценцу за васпитача, педагога, психолога и другог стручног сарадника, савладан одговарајући акредитован програм обуке за директора установе и најмање пет година радног стажа у области образовања и васпитања.

За директора дечјег вртића може да буде изабран и васпитач који има више образовање и лиценцу за васпитача и ако испуњава услове из става 2. овог члана.

За директора школе може да буде изабрано лице које има високо образовање, лиценцу за наставника, педагога или психолога, савладан одговарајући акредитован програм обуке за директора установе и најмање пет година радног стажа у области образовања и васпитања.

За директора балетске школе може да буде изабрана и примабалерина или балетски првак са средњим образовањем, који испуњава остале услове из става 4. овог члана.

Изузетно од става 4. овог члана, ако се и на поновљени конкурс не пријави ниједан кандидат са високим образовањем, за директора основне школе може да буде изабран и наставник са одговарајућим вишим образовањем и најмање пет година радног стажа у области образовања и васпитања, уз обавезу да савлада акредитован програм обуке за директора.

Директор установе бира се на период од четири године.

Мандат директора тече од дана ступања на дужност.

Директору мирује лиценца за наставника, васпитача или стручног сарадника за време првог мандата.

О правима, обавезама и одговорностима директора одлучује орган управљања.

Ближе услове за избор директора, врсту образовања, стандарде знања, вештина и способности за директора, начин и поступак провере савладаности програма обуке за директора и орган управе пред којим се утврђује његова савладаност, као и образац уверења о савладаном програму обуке – прописује министар.

Избор директора установе

Члан 59.

Директора дечјег вртића бира управни одбор на основу јавног конкурса, по прибављеном мишљењу васпитно–образовног већа, на начин и по поступку прописаним статутом.

Директора школе бира школски одбор на основу јавног конкурса, по прибављеном мишљењу наставничког већа.

Конкурс за избор директора расписује се најкасније три месеца пре истека мандата директора.

Министар даје сагласност на одлуку о избору директора школе у року од 30 дана од дана достављања одлуке.

Ако министар у року из става 4. овог члана не донесе акт о сагласности, сматра се да није дао сагласност.

Даном достављања сагласности из става 4. овог члана, одлука о избору директора сматра се донетом.

Учесник конкурса незадовољан одлуком о избору директора школе има право на судску заштиту у управном спору.

Ако школски одбор не донесе одлуку о избору директора, односно министар не да сагласност из става 4. овог члана, расписује се нови конкурс.

Вршилац дужности директора

Члан 60.

Вршиоца дужности директора дечјег вртића поставља управни одбор на начин и по поступку утврђеним статутом.

Вршиоца дужности директора поставља школски одбор до избора директора ако директору школе престане дужност, а није расписан конкурс или школски одбор није донео одлуку о избору или министар није дао сагласност на одлуку школског одбора.

Вршиоца дужности директора поставља министар ако школски одбор не постави вршиоца дужности директора у случајевима из става 2. овог члана или не донесе одлуку по поновљеном конкурс, односно министар не да сагласност на одлуку по поновљеном конкурс, у року од седам дана од дана сазнања за наступање разлога за постављење.

За вршиоца дужности директора школе може да буде постављен наставник, васпитач или стручни сарадник у највишем звању, запослен у школи или другој установи, најдуже шест месеци.

Одлука школског одбора о постављењу вршиоца дужности директора подлеже сагласности министра.

Вршиоцу дужности директора школе и дечјег вртића мирује радни однос на радном месту са кога је постављен за време док обавља ту дужност.

Права, обавезе и одговорности директора школе односе се и на вршиоца дужности директора.

Надлежност и одговорност директора установе

Члан 61.

Директор је одговоран за законитост рада и за успешно обављање делатности установе.

Директор за свој рад одговара органу управљања и министру.

Осим послова утврђених законом и статутом установе, директор:

- 1) планира и организује остваривање програма образовања и васпитања;
- 2) стара се о осигурању квалитета и унапређивању образовно-васпитног рада;
- 3) стара се о остваривању развојног плана установе;
- 4) организује педагошко-инструктивни увид и надзор и предузима мере за унапређивање и усавршавање рада наставника, васпитача и стручног сарадника;
- 5) планира стручно усавршавање запослених;
- 6) предузима мере ради извршавања налога просветног инспектора и просветног саветника, као и у случају недоличног понашања запосленог и његовог негативног утицаја на децу и ученике;
- 7) стара се о благовременом обавештавању запослених, стручних органа и органа управљања о свим питањима од интереса за рад установе и ових органа;
- 8) сазива и руководи седницама васпитно-образовног, наставничког, односно педагошког већа, без права одлучивања;
- 9) усмерава и усклађује рад стручних органа у установи;
- 10) сарађује са родитељима деце, односно ученика и са другим организацијама;
- 11) редовно подноси извештаје о свом раду органу управљања.

Престанак дужности директора

Члан 62.

Дужност директора установе престаје: истеком мандата, на лични захтев, стицањем услова за престанак радног односа и разрешењем. Одлуку о престанку дужности директора доноси орган управљања.

Орган управљања може да разреши директора дужности пре истека мандата:

- 1) ако је установа, односно директор одговоран за прекршај из овог закона, привредни преступ или кривично дело у вршењу дужности;
- 2) ако је надлежни орган утврдио да установа не остварује програм образовања и васпитања;
- 3) ако је надлежни орган утврдио да директор не предузима мере за остваривање циљева образовања и васпитања;
- 4) ако директор не поступи по налогу, односно мери надлежног органа за отклањање утврђених недостатака и неправилности;
- 5) ако надлежни орган утврди да директор располаже средствима установе, школским простором, опремом и имовином установе на незаконит начин;
- 6) ако директор предлагањем незаконитих одлука, непотпуним, неблаговременим и нетачним обавештавањем или сазивањем седница супротно пословнику омета рад органа управљања и запослених;
- 7) ако директор не предузима одговарајуће мере према наставнику, васпитачу или стручном сараднику који не извршава своје редовне радне обавезе, физички кажњава или вређа личност детета, односно ученика;
- 8) ако се у установи води евиденција и издају јавне исправе супротно овом закону;
- 9) ако установа не обезбеди чување прописане евиденције и документације;
- 10) ако установа заснује радни однос са наставником, васпитачем или стручним сарадником супротно закону;
- 11) ако установа не спроводи мере за безбедност и заштиту деце, односно ученика;
- 12) ако се у току мандата утврди да директор не испуњава услове из члана 58. овог закона;
- 13) у другим случајевима, у складу са законом.

Сагласност на одлуку о разрешењу директора из става 2. овог члана даје министар у року од 15 дана од дана достављања одлуке.

Ако министар у року из става 3. овог члана не донесе акт о сагласности, сматра се да није дао сагласност.

Даном достављања сагласности из става 4. овог члана, одлука о разрешењу директора сматра се донетом.

Права директора установе по престанку дужности

Члан 63.

Директор установе којем је престала дужност због истека мандата и на лични захтев распоређује се на радно место које одговара степену и врсти његовог образовања.

Ако нема слободног радног места у истој или другој установи, лице из става 1. овог члана остаје нераспоређено и остварује право на плату у висини коју је остварило за месец који претходи месецу у коме му је престала дужност, а најдуже шест месеци.

Директору установе којем је дужност престала разрешењем, а који не може да се распореди на радно место које одговара степену и врсти његовог образовања, престаје радни однос, уз исплату отпремнине, у складу са законом.

Помоћник директора

Члан 64.

Установа може да има помоћника директора, у складу са нормативом којим се утврђују критеријуми и стандарди за финансирање установе.

Решењем директора на послове помоћника директора распоређује се наставник, васпитач или стручни сарадник у највишем звању у установи, за сваку школску годину.

Помоћник директора организује, руководи и одговоран је за педагошки рад установе, координира рад стручних актива и других стручних органа установе и обавља друге послове, у складу са статутом установе.

Помоћник директора дужан је да обавља и послове наставника, васпитача или стручног сарадника, у складу са решењем директора.

Стручни органи установе

Члан 65.

Стручни органи дечјег вртића јесу васпитно–образовно веће и стручни активи, у складу са статутом.

Стручни органи школе јесу: наставничко веће, одељењско веће, стручно веће за области предмета, стручни активи за развојно планирање и за развој школског програма и други стручни активи у складу са статутом. Школа са домом има и педагошко веће.

Васпитно–образовно веће чине васпитачи и стручни сарадници, а наставничко веће наставници и стручни сарадници.

Педагошко веће чине васпитачи и стручни сарадници који остварују васпитни рад у дому.

Одељењско веће чине наставници који изводе наставу у одређеном одељењу.

Стручно веће за области предмета чине наставници који изводе наставу из групе сродних предмета.

Стручни актив за развојно планирање чине представници наставника, васпитача, стручних сарадника, јединице локалне самоуправе и савета родитеља. Чланове стручног актива за развојно планирање именује орган управљања.

Стручни актив за развој школског програма чине представници наставника и стручних сарадника. Чланове стручног актива за развој школског програма именује наставничко веће.

Стручна већа и стручни активи имају председнике који чине педагошки колегијум.

Педагошки колегијум разматра питања и заузима ставове у вези са пословима директора из члана 61. став 3. тач. 2) до 5) овог закона.

Педагошким колегијумом председава и руководи директор, односно помоћник директора, а одељењским већем одељењски старешина.

Надлежност стручних органа

Члан 66.

Стручни органи: старају се о осигурању и унапређивању квалитета образовно–васпитног рада установе; прате остваривање програма образовања и васпитања; старају се о остваривању циљева и исхода образовања и васпитања; вреднују резултате рада наставника, васпитача или стручног сарадника; прате и утврђују резултате рада деце и ученика; предузимају мере за јединствен и усклађен рад са децом и ученицима у процесу образовања и васпитања и решавају друга стручна питања образовно–васпитног рада.

Надлежност, начин рада и одговорност стручних органа уређује се статутом установе.

Секретар установе

Члан 67.

Управне, нормативно–правне и друге правне послове у установи обавља секретар.

Послове секретара може да обавља дипломирани правник са положеним стручним испитом за секретара.

Лице из става 2. овог члана дужно је да у року од две године од дана заснивања радног односа положи стручни испит за секретара.

Лицу које не положи стручни испит у року из става 3. овог члана престаје радни однос.

Лице које има положен правосудни или стручни испит за запослене у органима државне управе не полаже стручни испит за секретара.

Изузетно од става 2. овог члана, за секретара дечјег вртића и основне школе може да буде изабрано и друго лице, уколико се и на поновљени конкурс не пријави дипломирани правник, а најдуже за две године.

Програм, садржину, начин и рокове за полагање стручног испита, орган управе пред којим се полаже стручни испит и образац уверења који издаје, трошкове полагања испита, накнаде за рад чланова комисије и остала питања у вези са полагањем стручног испита за секретара установе – прописује министар.

V. ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Програм предшколског васпитања и образовања

Члан 68.

Предшколско васпитање и образовање остварује се на основу предшколског програма.

Предшколски програм доноси дечји вртић у складу са општим основама предшколског програма.

Предшколским програмом утврђују се: циљеви, врсте, обим, облици и трајање васпитно–образовног рада.

У оквиру предшколског програма могу да се остварују и посебни програми према могућностима установе, у складу са потребама и интересима деце и родитеља и јединице локалне самоуправе.

Када се предшколски програм изводи према посебним педагошким начелима, потребан је доказ да је тај програм признало одговарајуће међународно удружење.

Врсте посебних програма и начин и поступак њиховог доношења утврђују се посебним законом.

Школски програм

Члан 69.

Основно и средње образовање и васпитање остварује се на основу школског програма.

Школски програм доноси школа у складу са:

- 1) општим основама школског програма;
- 2) посебним основама школског програма.

Опште основе школског програма

Члан 70.

Опште основе школског програма јесу основа за: утврђивање основа програма по циклусима у основном, врстама и образовним профилима у средњем образовању и васпитању; доношење програма завршних и матурских испита; доношење школског програма и утврђивање критеријума вредновања квалитета образовања и васпитања.

Опште основе школског програма садрже:

- 1) опште циљеве, принципе и исходе образовања, по циклусима основног и врстама средњег образовања и васпитања;
- 2) образовне области са циљевима и исходима;
- 3) обим учешћа образовне области у сваком циклусу основног и врсти средњег образовања и васпитања;
- 4) основне предмете по нивоима и циклусима који су обавезни током основног и средњег образовања;
- 5) листу обавезних и изборних предмета по нивоима и циклусима;
- 6) начин прилагођавања програма за музичко и балетско образовање, образовање одраслих, образовање и васпитање ученика са сметњама у развоју, ученика са посебним способностима и за образовање на језику националне мањине;
- 7) опште стандарде знања;
- 8) друга питања од значаја за остваривање школског програма.

Посебне основе школског програма

Члан 71.

За сваки циклус основног и за средње образовање и васпитање по врстама и образовним профилима, доносе се посебне основе школског програма.

Посебне основе школског програма за сваки циклус основног образовања и васпитања садрже:

- 1) циљеве и исходе предмета по циклусима;
- 2) обавезне и препоручене садржаје предмета и тема;
- 3) оквирни број часова за предмете и теме по циклусима;
- 4) посебне стандарде знања;
- 5) препоручене врсте активности у образовно–васпитном раду;
- 6) друга питања од значаја за остваривање школског програма.

Посебне основе школског програма средњег образовања и васпитања по врстама и образовним профилима, садрже:

- 1) циљеве и исходе предмета по врстама и образовним профилима;
- 2) обавезне и препоручене садржаје предмета, тема и модула;
- 3) оквирни број часова за предмете, теме и модуле;
- 4) посебне стандарде знања и вештина;
- 5) препоручене врсте активности у образовно–васпитном раду;
- 6) препоручене врсте модуларне наставе;
- 7) друга питања од значаја за остваривање школског програма.

Остваривање школског програма

Члан 72.

Школским програмом обезбеђује се остваривање општих и посебних основа школског програма и потреба ученика и родитеља, школе и јединице локалне самоуправе.

Опште и посебне основе школског програма остварују се у складу са утврђеним минималним бројем часова образовно–васпитног рада, по разредима, у основном и средњем образовању и васпитању, и то у следећем обиму:

- 1) у основном образовању:
 - (1) за први циклус – са најмање 90% обавезног годишњег фонда часова;
 - (2) за други циклус – са најмање 80 % обавезног годишњег фонда часова;
 - (3) за трећи циклус – са најмање 70% обавезног годишњег фонда часова;
- 2) у средњем општем образовању – са најмање 70% обавезног годишњег фонда часова;
- 3) у средњем стручном и уметничком образовању и васпитању – са најмање 40% обавезног годишњег фонда часова;
- 4) у средњем стручном образовању за занатске образовне профиле – са најмање 30% обавезног годишњег фонда часова.

Акт којим се утврђује обавезни годишњи фонд часова доноси министар.

Садржина школског програма

Члан 73.

Школски програм садржи:

- 1) назив, врсту и трајање школског програма;

- 2) обавезне и изборне предмете, односно теме по разредима;
- 3) начин и поступак остваривања прописаних основа школског програма и постизања исхода по разредима;
- 4) укупан број часова за сваки предмет, односно тему;
- 5) укупан број часова за сваки разред;
- 6) програмске садржаје и активности којима се остварује посебни део школског програма.

Школски програм за средње образовање садржи и модуле са начином њиховог остваривања.

Школски програм садржи и план материјалних средстава за његово остваривање.

Програм васпитног рада

Члан 74.

Васпитни рад у школи са домом и дому ученика остварује се на основу васпитног програма, у складу са овим и посебним законом.

Васпитни програм доноси установа у складу са општим и посебним основама васпитног програма, на начин и по поступку утврђеном овим и посебним законом.

Васпитним програмом утврђују се: циљеви, врсте, обим и облици рада и друга питања од значаја за васпитни рад.

Посебни програми стручног оспособљавања и обуке

Члан 75.

Посебни програми за стицање знања, вештина и обуке донети према прописима који не уређују област образовања и васпитања – остварују се на основу прописаних стандарда.

Стручним оспособљавањем стичу се знања и вештине за обављање одређених послова за занимање.

Обуком се стичу вештине и способности за обављање одређених послова или операција у процесу рада.

Стандарде знања, вештина и способности за акредитацију програма стручног оспособљавања и обуке прописује министар.

Надлежност и поступак за доношење основа програма, стандарда и образовних профила

Члан 76.

Опште основе предшколског, школског, васпитног програма, посебне основе школског програма за основно, опште средње, стручно и уметничко образовање и васпитање, као и програм испитивања ученика ради

провере исхода образовања на републичком нивоу, на предлог надлежног савета, прописује министар.

Образовне профиле у средњем стручном образовању и васпитању, на предлог надлежног савета, прописује министар.

Доношење програма образовања и васпитања

Члан 77.

Предшколски, школски и васпитни програм припремају стручни активи установе, а доноси их орган управљања, по прибављеној сагласности надлежног органа оснивача на планирана материјална средства за њихово остваривање.

Када је оснивач установе Република, сагласност из става 1. овог члана даје Министарство.

Објављивање програма образовања и васпитања

Члан 78.

Школски програм објављује се најкасније шест месеци пре почетка школске године у којој ће се примењивати.

Предшколски, школски и васпитни програм објављује се, у складу са општим актом установе, на начин којим се обезбеђује доступност свим заинтересованим корисницима.

VI. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Образовно-васпитни рад

Члан 79.

Образовно–васпитни рад обухвата наставне и ваннаставне активности установе којима се остварује програм образовања и васпитања и постижу прописани циљеви и исходи, у складу са овим законом.

Школска година

Члан 80.

Образовно–васпитни рад школе остварује се у току школске године, која почиње 1. септембра, а завршава се 31. августа наредне године.

Образовно–васпитни рад организује се у два полугодишта.

Ученици имају школски распуст.

Време и трајање школског распуста утврђује се школским календаром.

Школски календар прописује министар до 1. јуна.

Годишњи програм рада

Члан 81.

Установа до 15. септембра доноси годишњи програм рада, којим се утврђују време, место, начин и носиоци остваривања програма образовања и васпитања .

Годишњи програм рада установа доноси у складу са развојним планом и програмом образовања и васпитања.

Прекид образовно-васпитног рада

Члан 82.

Образовно–васпитни рад може да се прекине у случају више силе, епидемије и другим случајевима који онемогућавају рад школе.

Одлуку о прекиду образовно–васпитног рада доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Након престанка разлога за прекид образовно–васпитног рада, школа надокнађује пропуштени рад, на начин који одреди школа, по одобрењу министра.

У случају непосредне ратне опасности, ратног стања или других ванредних околности, министар прописује посебан програм образовања, упутство о организацији и раду школе и одређује школе које настављају са радом.

Право на бесплатно образовање

Члан 83.

Република обезбеђује бесплатно образовање за ученике основних и редовне ученике средњих школа. Ванредни ученик средње школе плаћа школарину у висини коју утврђује школа, уз сагласност Министарства.

Родитељ, односно ученик може да се определи да се ученик упише у школу чији је оснивач друго правно или физичко лице, у којој се плаћа школарина.

Основно образовање и васпитање у иностранству

Члан 84.

За децу грађана Републике који привремено бораве у иностранству може да се организује основно образовање и васпитање по посебном програму који, на предлог Просветног савета, доноси министар, а у складу са посебним законом.

Трајање предшколског васпитања и образовања

Члан 85.

Предшколско васпитање и образовање остварује се у трајању утврђеном програмом предшколског васпитања и образовања.

Програм припреме за полазак у основну школу у оквиру предшколског васпитања и образовања (у даљем тексту: припремни предшколски програм) у години пред полазак у школу траје четири сата дневно, најмање шест месеци.

Трајање основног васпитања и образовања

Члан 86.

Основно образовање и васпитање траје девет година и остварује се у три образовна циклуса, зависно од узраста и развојних својстава ученика.

Први циклус обухвата: први, други и трећи разред, за које се организује разредна настава. Настава страног језика и изборних предмета може да буде организована и као предметна настава.

Други циклус обухвата: четврти, пети и шести разред, за које се организује предметна и разредно–предметна настава, у складу са школским програмом.

Трећи циклус обухвата: седми, осми и девети разред, за које се организује предметна настава, у складу са школским програмом.

Основно музичко образовање траје од четири до осам, а балетско шест година и остварују се у три образовна циклуса, у складу са посебним законом и школским програмом.

Основно образовање деце са сметњама у развоју траје до девет година и остварује се у складу са школским програмом основне школе или посебним програмом, у складу са посебним законом.

Основно образовање одраслих остварује се од навршених 16 година, осим у случајевима и у трајању прописаним посебним законом.

Трајање средњег образовања и васпитања и стручног усавршавања

Члан 87.

Средње образовање и васпитање траје две, три или четири године, у складу са посебним законом и школским програмом.

Средње образовање одраслих траје до три године, у складу са посебним законом и школским програмом.

Стручно усавршавање након завршеног средњег образовања (у даљем тексту: специјалистичко и мајсторско образовање) траје од годину до две године, у складу са посебним законом и школским програмом.

Средње уметничко образовање траје три или четири године, у складу са посебним законом и школским програмом.

Средње образовање ученика са сметњама у развоју траје две, три или четири године, у складу са школским програмом опште, средње стручне школе или средње школе за ученике са сметњама у развоју, у складу са посебним законом.

Трајање стручног оспособљавања и обуке

Члан 88.

Програми стручног оспособљавања и обуке трају до годину дана, у складу са акредитованим програмом.

Упис деце у дечји вртић

Члан 89.

У дечји вртић, на захтев родитеља, уписују се деца пре поласка у основну школу.

Дечји вртић чији је оснивач јединица локалне самоуправе, односно основна школа чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, дужни су да упишу дете ради похађања припремног предшколског програма.

Родитељ, односно старатељ, дужан је да упише дете у дечји вртић, односно основну школу из става 2. овог члана.

Похађање програма из става 2. овог члана бесплатно је.

Родитељ има право да изабере дечји вртић, односно основну школу у коју ће да упише дете.

Упис ученика у основну школу

Члан 90.

У први разред основне школе уписују се деца која до почетка школске године имају најмање шест, а највише седам и по година.

Дете старости од шест и по до седам и по година уписује се након испитивања пред полазак у школу, а дете од шест до шест и по година – након провере спремности за полазак у школу.

Уз документацију потребну за упис, родитељ доставља доказ о здравственом прегледу детета.

Испитивање детета пред полазак у школу врше психолог и педагог школе, применом стандарда препоручених од надлежног центра.

Проверу спремности детета за упис у школу врши психолог школе применом стандарда и поступака препоручених од надлежног центра.

У поступку испитивања пред полазак у школу и провере спремности може да се препоручи:

- 1) родитељима – одлагање поласка детета у школу за годину дана, уколико је млађе од шест и по година у време поласка у школу;
- 2) школи – индивидуализовани рад са учеником.

У поступку испитивања пред полазак у школу и провере спремности детета за упис, школа може да упути дете комисији јединице локалне самоуправе која препоручује програм образовања и васпитања, у складу са посебним законом.

У први разред основне школе може да се упише и дете старије од седам и по година које због болести или других оправданих разлога није уписано у школу.

Ако дете старије од осам и по година због болести или других оправданих разлога није уписано у први разред, може да се упише у одговарајући разред на основу претходне провере знања и способности, а према узрасту.

Основна школа дужна је да упише дете које има пребивалиште на подручју школе. Школа може да упише и дете са подручја друге школе, на захтев родитеља, у складу са просторним могућностима школе.

Родитељ може да изабере основну школу у коју ће да упише дете, о чему подноси захтев изабраној школи најкасније до 1. фебруара текуће календарске године у којој се врши упис.

Јединица локалне самоуправе води евиденцију и обавештава школу и родитеље о деци која су стасала за упис и која су уписана у школу.

Упис ученика у средњу школу

Члан 91.

У први разред средње школе уписују се лица са стеченим основним образовањем и положеним завршним испитом, у складу са посебним законом.

Након завршеног средњег образовања у средњу школу може да се упише лице ради преквалификације, доквалификације, специјалистичког и мајсторског образовања, у складу са посебним законом.

Упис страних држављана и лица без држављанства

Члан 92.

Страни држављанин и лице без држављанства уписује се у установу из члана 29. овог закона под истим условима и на начин прописан законом за држављане Републике.

Посебан услов за упис у школу лица из става 1. овог члана јесте познавање језика на коме се изводи настава, а чију проверу организује и спроводи школа.

Оглед

Члан 93.

Унапређивање квалитета и осавременавање образовно–васпитног рада, увођење нових садржаја програма образовања и васпитања и организационих новина могу да се пре њиховог увођења проверавају огледом.

Иницијативу за увођење огледа са предлогом програма може да поднесе установа, савет, центар или друго правно лице.

Програм огледа садржи циљ, очекиване исходе, трајање, начин и услове његовог остваривања и вредновања.

Иницијативу са предлогом програма огледа разматра министар и по прихватању иницијативе одлучује о одобравању огледа и прописује програм огледа, по прибављеном мишљењу надлежног центра. За иницијативу која укључује значајне организационе новине, министар прибавља мишљење надлежног савета.

Министар расписује конкурс за спровођење огледа и по окончању конкурса одређује установу за његово спровођење. Предност за спровођење огледа има установа која је поднела иницијативу.

Спровођење огледа прати и оцењује одговарајући центар и просветни саветник. Резултат огледа објављује се на начин који је доступан широј стручној јавности.

На основу резултата огледа министар одлучује о његовој даљој примени.

За време извођења огледа у установи се не могу вршити статусне промене.

Исправа издата на основу школског програма огледа има карактер јавне исправе, у складу са овим и посебним законом.

Уџбеници

Члан 94.

У остваривању образовно–васпитног рада користе се уџбеници и наставна средства које, на предлог Центра за развој школског програма и уџбеника, одобри министар, у складу са посебним законом.

Министар може да одобри више уџбеника за исти предмет у истом разреду, као и и страни уџбеник.

Када се образовно–васпитни рад остварује на језику националне мањине, користе се уџбеници и наставна средства у складу са посебним законом.

Припадници националне мањине у образовно–васпитном раду могу да користе уџбенике из матичне државе, на основу одобрења министра.

У поступку одобравања утврђује се да ли уџбеник одговара минималним стандардима квалитета.

Минимални стандарди из става 5. овог члана односе се на квалитет садржине, дидактичке обраде, израде и техничке опремљености уџбеника.

Минималне стандарде квалитета уџбеника утврђује, на предлог надлежног центра, Просветни савет.

У остваривању образовно–васпитног рада могу да се користе и друга необавезна средства и помагала, у складу са посебним законом.

VII. ПРАВА ДЕТЕТА И УЧЕНИКА

Права детета и ученика

Члан 95.

Права детета и ученика остварују се у складу са потврђеним међународним уговорима, овим и посебним законима, а установа је дужна да обезбеди њихово остваривање, а нарочито право на:

- 1) квалитетан образовно–васпитни рад;
- 2) уважавање личности;
- 3) свестрани развој личности;
- 4) заштиту од дискриминације и насиља;
- 5) благовремену и потпуну информацију о питањима од значаја за његово школовање;
- 6) информације о његовим правима и обавезама;
- 7) подношење приговора и жалбе на оцену и на остваривање других права по основу образовања;
- 8) слободу удруживања у различите групе, клубове и организовање ученичког парламента;
- 9) учествовање у раду органа школе, у складу са овим и посебним законом;
- 10) покретање иницијативе за преиспитивање одговорности учесника у образовно–васпитном процесу уколико права из тач. 1) до 9) овог члана нису остварена.

Ученик, његов родитељ, односно старатељ може да поднесе пријаву директору школе у случају непримереног понашања запослених према ученику, у року од 15 дана од наступања случаја.

Директор је дужан да пријаву размотри и, уз консултацију са учеником, његовим родитељем, односно старатељем одлучи о њој, у року од 15 дана од дана пријема пријаве.

Запослени у установи дужан је да пријави директору, односно органу управљања кршење права детета, односно ученика.

Одговорност ученика

Члан 96.

У остваривању својих права ученик не сме да угрожава друге у остваривању њихових права.

Ученик има обавезу да:

- 1) редовно похађа наставу и извршава школске обавезе;
- 2) се придржава школских правила, одлука директора, наставника и органа школе;
- 3) савесно ради на усвајању знања, вештина и вредности прописаних школским програмом;
- 4) не омета извођење наставе и не напушта час без претходног одобрења наставника;
- 5) поштује личност других ученика, наставника и осталих запослених у школи;
- 6) благовремено правда изостанке;
- 7) чува имовину школе и чистоћу и естетски изглед школских просторија.

Ученик може да одговара само за повреду обавезе која је у време извршења била прописана посебним законом или општим актом.

Ученику може да се изрекне васпитно–дисциплинска мера за лакше повреде обавеза ученика у складу са општим актом школе, а за теже – у складу са посебним законом.

Васпитно–дисциплинска мера може да се изрекне ученику само за повреду обавезе учињене у току текуће школске године.

Дисциплински поступак против ученика не може се покренути ни водити по истеку 15 дана од дана сазнања за повреду обавезе, односно по истеку школске године у којој је повреда учињена.

Ученик, односно родитељ или старатељ одговара за материјалну штету коју ученик нанесе школи, намерно или из крајње непажње, у складу са законом.

Одељењска заједница

Члан 97.

Ученици једног одељења школе образују одељењску заједницу.

Овлашћење и начин рада одељењске заједнице ученика ближе се утврђују статутом школе.

Ученички парламент

Члан 98.

У трећем циклусу основне школе и у средњој школи може да се организује ученички парламент (у даљем тексту: парламент) ради:

- 1) давања мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, годишњем програму рада, школском развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње;
- 2) разматрања односа и сарадње ученика и наставника, васпитача или стручног сарадника;
- 3) обавештавања ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање.

Парламент чине по два представника сваког одељења у школи, а у уметничкој – по три из сваког разреда, односно године.

Парламент се бира сваке школске године и има председника.

Програм рада парламента саставни је део годишњег програма рада школе.

Ученички парламенти школа могу да се удруже у заједницу ученичких парламената.

Оптерећење ученика

Члан 99.

Оптерећење ученика основне и средње школе и трајање школског часа уређује се општим основама школског програма и посебним законом.

Оцењивање

Члан 100.

Оцењивањем у основној и средњој школи процењује се постигнутост прописаних исхода у савлађивању школског програма.

Оцењивање је јавно и свака оцена ученику мора да буде одмах образложена.

Оцењивање у основној и средњој школи

Члан 101.

Ученик се оцењује из свих наставних предмета и из владања.

У првом и другом разреду основног образовања и васпитања оцењивање и закључна оцена су описни. У осталим разредима основног и у средњем образовању и васпитању оцењивање је описно и бројчано у току школске године, осим из предмета које одреди министар. Закључна оцена јесте бројчана.

У току школске године ученик се оцењује описно и бројчано на основу праћења напредовања ученика у савлађивању школског програма у току школске године, на основу стандарда знања.

Ученик се оцењује најмање четири пута у полугодишту.

Закључна оцена изводи се по утврђеним критеријумима, на крају првог и другог полугодишта, а из владања у складу са посебним законом.

Владање ученика оцењује се описном оценом, у складу са посебним законом.

Општи успех ученика утврђује се на основу аритметичке средине позитивних закључних бројчаних оцена.

Ученик понавља разред уколико на крају другог полугодишта има више од четири недовољне закључне бројчане оцене.

Ученик који има до четири недовољне закључне бројчане оцене полаже поправни испит у јунском и августовском испитном року.

Ученик из става 9. овог члана завршава разред ако положи поправни испит из сваког предмета.

Изузетно, ученик завршног разреда који није положио поправни испит завршава започето образовање у истој школи полагањем испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа.

Стандарде остварености исхода у образовању и оцењивања ученика, као и критеријуме, начин и поступак оцењивања успеха из појединачних предмета и владања, и друга питања од значаја за оцењивање, на предлог надлежног центра, прописује министар.

Жалба и приговор на оцену у основној и средњој школи

Члан 102.

Ученик основне и средње школе, његов родитељ или старатељ има право да поднесе жалбу на оцену, у складу са посебним законом.

Жалба се подноси директору у року од три дана, а за ученика завршног разреда – у року од 24 часа од дана добијања ђачке књижице, односно сведочанства.

Право на приговор директору школе на оцену у току школске године има ученик, односно родитељ или старатељ у року од три дана од саопштења оцене.

Директор школе у року од три дана, у сарадњи са педагошко–психолошком службом, одлучује по приговору. Ако директор оцени да је

приговор основан и да је оцена изведена супротно закону, образује комисију за проверу знања ученика.

Оцена комисије из става 4. овог члана коначна је.

Завршни испит у основном образовању и васпитању

Члан 103.

Након завршеног деветог разреда ученик полаже завршни испит.

Завршним испитом процењује се степен постигнутости прописаних исхода основног образовања и васпитања.

Након положеног завршног испита ученик стиче основно образовање и васпитање о чему се издаје јавна исправа у складу са посебним законом.

На основу положеног завршног испита, ученик стиче право на упис у средњу школу, у складу са посебним законом.

Програм завршног испита у основној школи прописује министар.

Општа матура

Члан 104.

Након завршеног средњег општег образовања и васпитања у гимназији ученик полаже општу матуру, у складу са посебним законом.

Општу матуру може да полаже и ученик након завршеног трогодишњег средњег стручног, односно уметничког образовања и васпитања у стручној, односно уметничкој школи, под условима прописаним посебним законом.

Након положене опште матуре ученик стиче средње образовање, о чему се издаје јавна исправа, у складу са посебним законом.

На основу положене опште матуре, ученик може да се упише у одговарајућу високошколску установу, без полагања пријемног испита, осим испита за проверу посебних склоности и способности, на начин и по поступку прописаним посебним законом.

Програм опште матуре прописује министар.

Стручна и уметничка матура

Члан 105.

Након завршеног трећег, односно четвртог разреда средњег стручног, односно уметничког образовања и васпитања ученик полаже стручну, односно уметничку матуру, у складу са посебним законом.

Након положене стручне, односно уметничке матуре ученик стиче средње стручно, односно уметничко образовање и васпитање, о чему се издаје јавна исправа, у складу са посебним законом.

На основу положене стручне, односно уметничке матуре, ученик може да се упише у одговарајућу високошколску установу, на начин и по поступку прописаним посебним законом.

Програм стручне и уметничке матуре прописује министар.

Завршни испит и испити стручног усавршавања, стручне оспособљености и обуке

Члан 106.

Након завршеног средњег стручног образовања у двогодишњем трајању ученик полаже завршни испит, у складу са посебним законом.

Након завршеног средњег стручног образовања и савладаног програма стручног усавршавања ученик полаже испит стручног усавршавања – специјалистички и мајсторски испит, о чему се издаје јавна исправа, у складу са посебним законом.

Након завршеног стручног оспособљавања, завршеног првог или другог разреда средњег стручног образовања и васпитања ученик, односно одрасли полаже испит стручне оспособљености, у средњој стручној школи или другој организацији која има одобрење за рад, о чему се издаје јавна исправа, у складу са посебним законом.

Након савладаног програма ученик, односно одрасли полаже испит за обуку у школи или другој организацији која има одобрење за рад, пред посебном комисијом, о чему се издаје уверење, у складу са посебним законом.

Програм средњег стручног образовања у двогодишњем трајању, стручног усавршавања, програме завршног, специјалистичког и мајсторског испита – прописује министар.

VIII. НАСТАВНИЦИ, ВАСПИТАЧИ И СТРУЧНИ САРАДНИЦИ

Наставници, васпитачи и стручни сарадници

Члан 107.

Васпитно–образовни рад у дечјем вртићу остварује васпитач, у складу са посебним законом.

Наставу и друге облике образовно–васпитног рада у школи остварује наставник.

Васпитни рад са ученицима у школи са домом остварује васпитач.

Стручне послове у дечјем вртићу обављају педагог и психолог и други стручни сарадници, у складу са посебним законом.

Стручне послове у школи обављају стручни сарадници: психолог, педагог и библиотекар, а у школи за образовање одраслих – андрагог, психолог и библиотекар.

Зависно од потреба школе и програма који се остварује, стручне послове може да обавља и дефектолог, логопед, андрагог, социјални или здравствени радник.

Послове припреме лабораторијских вежби, извођења и демонстрација поступака, техничко–технолошке припреме, извођења дела практичне наставе и других послова, под непосредним руководством наставника, обавља помоћни наставник.

Задаци наставника и васпитача

Члан 108.

Задатак наставника и васпитача јесте да стручним знањем осигурају постизање исхода прописаних општим и посебним основама школског програма и општим основама предшколског и васпитног програма уважавајући предзнања и посебне могућности деце и ученика.

Задаци стручног сарадника

Члан 109.

Задатак стручног сарадника јесте да својим стручним знањем и саветодавним радом унапређује образовно–васпитни рад у установи и пружа стручну помоћ деци, ученицима, родитељима и наставницима, по питањима која су од значаја за образовање и васпитање.

Образовање наставника, васпитача и стручних сарадника

Члан 110.

Послове васпитача у дечјем вртићу може да обавља лице са одговарајућим високим, вишим, односно средњим образовањем, у складу са посебним законом.

Послове наставника у школи, васпитача у дому и стручног сарадника може да обавља лице са одговарајућим високим образовањем.

Одговарајуће високо образовање за наставника, односно васпитача јесте образовање стечено на основу акредитованог:

- 1) студијског програма за образовање наставника, односно васпитача;
- 2) студијског програма, са савладаним делом акредитованог програма за образовање наставника којим се стиче педагошка, психолошка и методичка оспособљеност;

- 3) студијског програма, са савладаним акредитованим посебним програмом допунског образовања за наставника.

Изузетно од става 2. овог члана, послове наставника у основној, односно средњој музичкој или балетској школи за предмете за које се не образују наставници са високим образовањем и за практичну наставу у средњој стручној школи може да обавља и лице са:

- 1) специјализацијом у области медицине, стоматологије или фармације након стеченог високог образовања;
- 2) вишим образовањем;
- 3) средњим образовањем и специјалистичким, односно мајсторским испитом и одговарајућом петогодишњом праксом;
- 4) средњим образовањем и сценским звањем првог солисте ансамбла балета.

Врсту образовања наставника, васпитача и стручног сарадника из става 2. овог члана, врсту образовања наставника из става 4. овог члана и помоћног наставника – прописује министар.

Врсту образовања наставника верске наставе у школи, на заједнички предлог министарства надлежног за послове вера и традиционалних цркава и верских заједница – прописује министар.

Стандарде знања, вештина и способности потребних за професију наставника и васпитача и њиховог професионалног напредовања, стандарде за акредитацију студијског програма образовања за наставника и васпитача, стандарде за акредитацију дела студијског програма за образовање наставника којим се стиче педагошка, психолошка и методичка оспособљеност и стандарде за акредитацију програма допунског образовања за наставника – прописује министар.

Услови за пријем у радни однос наставника, васпитача и стручног сарадника

Члан 111.

У радни однос у установи може да буде примењен наставник, васпитач и стручни сарадник, под условима прописаним законом и ако:

- 1) има одговарајуће образовање;
- 2) има психичку, физичку и здравствену способност за рад са децом и ученицима;
- 3) није осуђиван правноснажном пресудом за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање шест месеци или није правноснажном пресудом осуђен за кривично дело против достојанства личности и морала.

Услови из става 1. овог члана доказују се приликом пријема у радни однос и проверавају се у току рада.

Наставнику, васпитачу и стручном сараднику престаје радни однос ако се у току радног односа утврди да не испуњава услове из става 1. овог члана или ако одбије да се подвргне лекарском прегледу.

Услови за рад наставника, васпитача и стручног сарадника

Члан 112.

Послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља лице које има дозволу за рад (у даљем тексту: лиценца).

Без лиценце послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља:

- 1) приправник;
- 2) лице које испуњава услове за наставника, васпитача или стручног сарадника, са радним стажом стеченим ван установе, под условима и на начин утврђеним за приправнике;
- 3) лице које је засновало радни однос на одређено време;
- 4) помоћни наставник.

Лице из става 2. тач. 1) и 2) овог члана може да обавља послове наставника, васпитача или стручног сарадника најдуже две године од дана заснивања радног односа у установи, а лице из тачке 3) до престанка радног односа на одређено време.

Наставник, васпитач и стручни сарадник - приправник

Члан 113.

Приправник, у смислу овог закона, јесте лице које први пут у том својству заснива радни однос у установи и оспособљава се за самосталан образовно–васпитни, васпитни, односно стручни рад савладавањем програма за увођење у рад наставника, васпитача и стручног сарадника и полагањем испита за лиценцу.

Приправнички стаж траје најдуже две године од дана заснивања радног односа.

За време трајања приправничког стажа, ради савладавања програма за увођење у рад наставника, васпитача и стручног сарадника, установа приправнику одређује ментора .

Приправник има право да полаже испит за лиценцу после навршених годину дана рада.

Приправнику који у року од две године од дана заснивања радног односа не положи испит за лиценцу – престаје радни однос.

Програм увођења у посао наставника, васпитача и стручног сарадника, начин и поступак провере савладаности тог програма и програм полагања испита за лиценцу – прописује министар. Саставни део програма је

и посебан део који се односи на оспособљеност за рад са децом и ученицима са сметњама у развоју.

Лиценца и регистар наставника, васпитача и стручних сарадника

Члан 114.

Лиценца је јавна исправа.

Центар за професионални развој запослених у образовању издаје и продужава лиценцу и води регистар наставника, васпитача и стручних сарадника којима је издата лиценца. У регистар се уносе и подаци о суспензији и одузимању лиценце.

Центар за професионални развој запослених у образовању обавља послове из става 2. овог члана као поверене.

Регистар је јаван.

Установа је дужна да благовремено достави Центру из става 2. овог члана све податке у вези са лиценцом наставника, васпитача и стручног сарадника.

На захтев лица које има правни интерес, Центар из става 2. овог члана издаје извод из регистра.

Садржај и начин вођења регистра, као и образац лиценце – прописује министар.

Издавање лиценце

Члан 115.

Право на добијање лиценце има наставник, васпитач или стручни сарадник који има одговарајуће образовање из члана 110. овог закона, савладан програм увођења у посао наставника, васпитача или стручног сарадника и положен испит за стицање лиценце.

Право из става 1. овог члана остварује се на лични захтев.

Центар за професионални развој запослених у образовању дужан је да одлучује о захтеву за добијање лиценце у року од 60 дана од дана подношења захтева.

Лиценца из става 1. овог члана издаје се са роком важења од пет година.

Решење Центра из става 3. овог члана којим се одбија захтев за добијање лиценце коначно је у управном поступку.

Продужавање лиценце

Члан 116.

Право на продужење лиценце има наставник, васпитач или стручни сарадник ако:

- 1) савлада акредитоване програме стручног усавршавања од значаја за послове које обавља, у прописаном трајању;
- 2) остварује циљеве програма образовања и васпитања и остварује образовно–васпитни рад, на начин и по поступку којим се омогућава постизање прописаних исхода образовања;
- 3) има психичку, физичку и здравствену способност за рад са децом и ученицима.

Услов из става 1. тачка 1) овог члана наставник, васпитач или стручни сарадник доказује уверењима о савладаним програмима стручног усавршавања.

Услови из става 1. тачка 2) овог члана сматрају се испуњеним ако просветни саветник у току трајања лиценце није доставио пријаву Центру за професионални развој запослених у образовању да наставник, васпитач или стручни сарадник не испуњава услове за продужење лиценце.

Пријаву да наставник, васпитач или стручни сарадник не испуњава услове за продужење лиценце просветни саветник може да поднесе Центру у случају када наставник, васпитач или стручни сарадник није отклонио недостатке у свом раду, ни након датих стручних примедби, предлога и упозорења у писаном облику, па је на основу тога најмање два пута негативно оцењен од стране просветног саветника.

Захтев за продужење лиценце наставник, васпитач или стручни сарадник подноси Центру најкасније шест месеци пре истека рока на који је издата. Центар је дужан да одлучује о захтеву у року од 60 дана од дана његовог подношења, а најкасније до истека рока важења лиценце.

Ако се из оправданих разлога или из разлога из става 4. овог члана нису стекли услови за продужење лиценце, Центар доноси решење којим се одређује рок за стицање услова за њено продужење, а који не може бити дужи од годину дана.

Лиценца се продужава са роком важења од пет година.

Решење Центра којим се одбија захтев за продужење лиценце коначно је у управном поступку.

Наставнику, васпитачу или стручном сараднику коме није продужена лиценца може поново да се изда лиценца уколико положи испит за стицање лиценце.

Мировање лиценце

Члан 117.

Наставнику, васпитачу или стручном сараднику мирује лиценца за време трајања одсуства због:

- 1) одслужења војног рока;
- 2) породилског одсуства и одсуства са рада ради неге детета;
- 3) боловања дужег од шест месеци;
- 4) упућивања на рад у иностранство од стране установе или у оквиру међународне техничке или просветно–културне сарадње, у дипломатска, конзуларна и друга представништва;
- 5) избора, односно именованја на функцију у државном органу, политичкој или синдикалној организацији или другу јавну функцију чије вршење захтева да привремено престане да ради у установи.

Суспензија лиценце

Члан 118.

У току важења лиценца може да буде суспендована.

Лиценца се суспендује на шест месеци наставнику, васпитачу и стручном сараднику коме је престао радни однос због изречене мере за извршену повреду радне обавезе из члана 131. тач. 2), 6), 7), 10) и 11) овог закона.

Суспензија лиценце тече почев од наредног дана од дана престанка радног односа.

Време на које је суспендована лиценца урачунава се у рок важења лиценце.

Одузимање лиценце

Члан 119.

Лиценца се одузима наставнику, васпитачу или стручном сараднику:

- 1) коме је два пута суспендована лиценца, а стекли су се услови за нову суспензију;
- 2) који је правноснажном пресудом осуђен за кривично дело: против достојанства личности и морала; корупције у просвети; фалсификовања јавне исправе коју издаје школа и примања мита у обављању послова наставника, васпитача и стручног сарадника.

Лиценца се сматра одузетом наредног дана од дана престанка радног односа наставника, васпитача и стручног сарадника, односно од дана правноснажности пресуде.

Лице коме је одузета лиценца – нема право на њено поновно издавање.

Стручно усавршавање и звања наставника, васпитача и стручног сарадника

Члан 120.

Наставник, васпитач или стручни сарадник дужан је да се усавршава ради успешнијег остваривања и унапређивања образовно–васпитног рада.

У току стручног усавршавања наставник, васпитач или стручни сарадник може да стекне звања: педагошки саветник, ментор, инструктор и виши педагошки саветник.

Наставник, васпитач или стручни сарадник има право на увећану плату за стечено звање.

Наставник, васпитач или стручни сарадник има право на одсуство из установе у трајању од три радна дана годишње ради похађања акредитованог програма стручног усавршавања. Распоред одсуства наставника, васпитача или стручног сарадника ради стручног усавршавања планира педагошки колегијум.

Програме и начин организовања сталног стручног усавршавања, услове, орган који одлучује о стицању звања и поступак напредовања, стицање звања у току усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника и образац уверења о савладаном програму – прописује министар.

Пријем у радни однос

Члан 121.

Пријем у радни однос у установи врши се на основу:

- 1) коначне одлуке директора о избору кандидата по расписаном конкурс;
- 2) споразума о преузимању, уз сагласност запосленог.

На основу споразума из става 1. тачка 2) овог члана запослени може бити преузет из установе или Министарства.

Директор установе расписује конкурс за пријем у радни однос.

У поступку одлучивања о избору наставника, васпитача или стручног сарадника директор установе прибавља мишљење органа управљања.

Директор доноси одлуку о избору кандидата у року од 15 дана од дана истека рока за подношење пријава.

Кандидат незадовољан одлуком о избору може да поднесе приговор органу управљања у року од осам дана од дана достављања одлуке.

Ако орган управљања у утврђеном року не одлучи о приговору или ако је кандидат незадовољан другостепеном одлуком, може се обратити надлежном суду у року од 15 дана.

После доношења коначне одлуке о избору кандидата директор доноси решење о пријему у радни однос.

Радни однос на одређено време

Члан 122.

Установа може да прими у радни однос на одређено време без конкурса лице ради:

- 1) замене одсутног запосленог до 60 дана;
- 2) до избора кандидата по расписаном конкурс;
- 3) до избора кандидата – када се на конкурс не пријави ниједан кандидат или ниједан од пријављених кандидата не испуњава услове, а најдуже до завршетка школске године;
- 4) извођења верске наставе.

Листу наставника верске наставе, на предлог традиционалних цркава и верских заједница, утврђује министар.

Наставника верске наставе упућује у школу традиционална црква или верска заједница са утврђене листе за сваку школску годину.

За извођење верске наставе наставник са школом у коју је упућен закључује уговор о раду на 12 месеци за сваку школску годину.

Установа прима у радни однос на одређено време по расписаном конкурс лице:

- 1) ради замене одсутног запосленог преко 60 дана;
- 2) у својству приправника.

Наставник упућен на рад у иностранство

Члан 123.

Образовно–васпитни рад у иностранству изводи наставник који има лиценцу и који испуњава посебне услове за наставника.

Решење о упућивању наставника на рад у иностранство доноси министар, на основу конкурса.

Наставник се упућује на рад у иностранство на време од годину дана, уз могућност продужења.

Наставнику школе мирује радни однос на радном месту са кога је упућен на рад у иностранство.

Посебан програм основног образовања и васпитања у иностранству, начин вођења евиденције и издавања јавних исправа, посебне

услове за наставника, обезбеђивање и начин исплате средстава за плате и друга питања од значаја за остваривање образовно–васпитног рада у иностранству – прописује министар.

Уговор о извођењу наставе

Члан 124.

Директор школе може да закључи уговор о извођењу наставе за највише 30% од пуног радног времена са лицем без лиценце за наставника, које је запослено код другог послодавца у случајевима из члана 123. став 1. овог закона.

Лице ангажовано по основу уговора из става 1. овог члана не стиче својство запосленог у школи.

Лице из става 1. овог члана учествује у раду стручних органа школе без права одлучивања, осим у раду одељењског већа.

Педагошка норма наставника, васпитача и стручног сарадника

Члан 125.

У оквиру недељног пуног радног времена наставник има норму од 20 сати, наставник практичне наставе и стручни сарадник 25, а васпитач 30 сати непосредног рада са децом, односно ученицима.

Структуру и распоред обавеза наставника, васпитача и стручног сарадника у оквиру радне недеље утврђује школа годишњим програмом рада.

Распоред обавеза наставника у погледу непосредног рада са ученицима, као и других обавеза може да се утврди тако да структура и распоред буду различити у оквиру сваке радне недеље.

Педагошка норма свих облика образовно–васпитног рада наставника, васпитача и стручног сарадника утврђује се у складу са општим и посебним основама школског програма и програмом образовања и васпитања.

Ако школа не може да обезбеди стручно лице за највише шест часова наставе седмично из одређеног предмета, може да распореди ове часове наставницима тог предмета до краја школске године.

Непуно и пуно радно време

Члан 126.

Наставнику, васпитачу и стручном сараднику сваке школске године директор решењем утврђује статус у погледу рада са пуним или непуним радним временом, на основу програма образовања и васпитања, годишњег програма рада и поделе часова.

Наставник, васпитач или стручни сарадник који је распоређен за део прописане педагошке норме, има статус запосленог са непуним радним временом.

Наставник, васпитач или стручни сарадник који је остао нераспоређен, остварује права запосленог за чијим је радом престала потреба у предузећу, у складу са законом.

Годишњи одмор

Члан 127.

Запослени у школи, по правилу, користи годишњи одмор за време школског распуста.

Годишњи одмор запослених утврђује се на основу Закона о раду и колективног уговора.

Удаљавање са рада

Члан 128.

Наставник, васпитач или стручни сарадник удаљава се са рада због учињене теже повреде радне обавезе до окончања дисциплинског поступка.

Ако директор не удаљи наставника, васпитача или стручног сарадника, школски одбор дужан је да донесе одлуку о удаљењу из става 1. овог члана.

Дисциплински поступак

Члан 129.

Директор установе покреће, води, доноси одлуку и изриче меру у дисциплинском поступку против запосленог, у складу са законом.

Лакше повреде радних обавеза

Члан 130.

Лакше повреде радних обавеза и мере које се изричу запосленом у установи утврђују се општим актом установе.

Теже повреде радних обавеза

Члан 131.

Теже повреде радних обавеза запосленог у установи, осим повреда прописаних законом, јесу:

- 1) извршење кривичног дела на раду или у вези са радом;
- 2) угрожавање или повређивање физичког или психичког интегритета детета, односно ученика (физичко кажњавање, морално, сексуално или на други начин учињено злостављање);

- 3) вређање деце, ученика и запослених које се понавља или утиче на процес образовања;
- 4) изражавање националне или верске нетрпељивости;
- 5) подстрекавање на употребу алкохолних пића код деце и ученика, или њено омогућавање, давање или непријављивање набавке и употребе;
- 6) подстрекавање на употребу наркотичког средства код деце и ученика, или њено омогућавање, давање или непријављивање набавке и употребе;
- 7) ношење оружја у установи или кругу установе;
- 8) политичко организовање и деловање у просторијама установе;
- 9) непотпуно, неблаговремено и несавесно вођење евиденције;
- 10) неовлашћена промена података у евиденцији, односно школској исправи, брисањем, додавањем, прецртавањем или изостављањем података;
- 11) уништење, оштећење, скривање или изношење евиденције, односно школске исправе;
- 12) одбијање давања на увид резултата писмене провере знања ученицима, родитељима, односно старатељима;
- 13) одбијање пријема и давања на увид евиденције лицу које врши надзор над радом установе, родитељима, односно старатељима.

За повреде радне обавезе из става 1. овог члана изриче се мера престанка радног односа ако је повреда учињена умишљајем или из свесног нехата и ако нису утврђене олакшавајуће околности за запосленог. У осталим случајевима може се изрећи новчана казна у висини од 20% до 35% од плате исплаћене за месец у коме је одлука донета, у трајању од три до шест месеци.

Престанак радног односа

Члан 132.

Радни однос запосленог у установи престаје у складу са законом на основу решења директора.

Наставнику, васпитачу или стручном сараднику у установи престаје радни однос на крају школске године у којој наврши 40 година стажа осигурања или 65 година живота.

Правна заштита

Члан 133.

На решење о остваривању права, обавеза и одговорности запослени има право на приговор органу управљања, у року од осам дана од дана достављања одлуке, односно решења.

Орган управљања дужан је да одлучи по приговору у року од 15 дана.

Ако надлежни орган не одлучи по приговору у утврђеном року или ако запослени није задовољан другостепеном одлуком, може да се обрати надлежном суду у року од 15 дана.

IX. НАДЗОР НАД РАДОМ УСТАНОВЕ

Управни и стручно-педагошки надзор

Члан 134.

Управни и стручно–педагошки надзор над радом установа, као и управни надзор над радом центра, врши Министарство.

Министарство врши управни надзор:

- 1) надзором над законитошћу рада установе;
- 2) надзором над законитошћу аката установе, кад она на основу закона решава о правима, обавезама и правним интересима грађана;
- 3) надзором над законитошћу рада и аката центра.

Инспекцијски надзор над радом установе, као поверени посао, обавља општинска, односно градска управа.

Министарство врши непосредан инспекцијски надзор ако га општинска, односно градска управа не врши.

По жалби против првостепеног решења општинске, односно градске управе донетог у вршењу инспекцијског надзора решава Министарство.

Послови инспекцијског надзора

Члан 135.

Послове инспекцијског надзора врши просветни инспектор.

Просветни инспектор:

- 1) врши контролу поступања установе у погледу придржавања закона, других прописа и општих аката, осим контроле која се односи на стручно–педагошку проверу рада установе;
- 2) врши преглед установе у поступку утврђивања испуњености услова за почетак рада и обављање делатности и за проширење делатности;
- 3) предузима мере ради остваривања права и обавеза ученика и родитеља, наставника, васпитача или стручног сарадника и директора;

- 4) контролише поступак уписа и поништава упис у школу ако је обављен супротно овом закону;
- 5) контролише испуњеност прописаних услова за спровођење испита;
- 6) врши преглед прописане евиденције коју води установа и утврђује чињенице у поступку поништавања јавних исправа које издаје школа;
- 7) налаже решењем отклањање неправилности и недостатака у одређеном року;
- 8) наређује решењем извршавање прописане мере која није извршена;
- 9) забрањује решењем спровођење радњи у установи које су супротне овом и посебном закону;
- 10) подноси пријаву надлежном органу за учињено кривично дело или привредни преступ, односно захтев за покретање прекршајног поступка;
- 11) обавештава други орган ако постоје разлози за предузимање мера за које је тај орган надлежан и обавља друге послове, у складу са законом.

Овлашћења Министарства према органима којима су поверени послови

Члан 136.

Просветни инспектор Министарства (у даљем тексту: републички инспектор), у односу на органе којима је поверено вршење инспекцијског надзора, има следећа права и дужности:

- 1) припрема министру предлог решења по жалби против првостепеног решења општинске, односно градске управе донетог у вршењу инспекцијског надзора;
- 2) остварује непосредан надзор над њиховим радом;
- 3) издаје обавезне инструкције за извршавање закона и других прописа, за вршење послова и контролише њихово извршавање;
- 4) одузима овлашћење поједином инспектору који послове не обавља благовремено, стручно, законито и савесно и предлаже утврђивање одговорности у органу којем је поверено вршење инспекцијског надзора;
- 5) организује заједничке акције са инспекторима у органима којима је поверено вршење инспекцијског надзора;
- 6) тражи извештаје, податке и обавештења о вршењу поверених послова инспекцијског надзора;
- 7) обавља и друге послове, у складу са законом којим се на општи начин уређује инспекцијски надзор.

Услови за просветног инспектора

Члан 137.

Послове просветног инспектора може да обавља:

- 1) дипломирани правник са положеним стручним испитом за рад у органима државне управе или за секретара установе и најмање три године радног стажа у државним органима, установи или органима јединице локалне самоуправе на пословима образовања и васпитања;
- 2) лице са високим образовањем, положеним стручним испитом у области образовања, односно лиценцом за наставника, васпитача или стручног сарадника, са најмање пет година радног стажа у области образовања и васпитања, као и стручним испитом за рад у органима државне управе.

Стручно-педагошки надзор

Члан 138.

Послове стручно–педагошког надзора врши просветни саветник.

Просветни саветник:

- 1) вреднује квалитет рада установе, односно дома ученика, остваривање развојног плана и програма образовања и васпитања;
- 2) саветује и пружа стручну помоћ наставнику, васпитачу, стручном сараднику и директору ради побољшања квалитета рада установе;
- 3) остварује непосредан увид у рад установе, односно дома ученика, наставника, васпитача, стручног сарадника и директора;
- 4) присуствује извођењу наставе, испита и других облика образовно–васпитног рада;
- 5) прати и вреднује остваривање огледа;
- 6) процењује испуњеност услова за звање педагошког саветника и ментора;
- 7) предлаже установи, министру и надлежним органима предузимање неопходних мера за отклањање неправилности, недостатака и за унапређивање образовно–васпитног, стручног, односно васпитног рада.

Услови за просветног саветника

Члан 139.

Послове просветног саветника може да обавља лице које има одговарајуће високо образовање и које:

- 1) у време заснивања радног односа има лиценцу за наставника, васпитача или стручног сарадника и шест година радног стажа у области образовања и васпитања;
- 2) истиче се у струци;
- 3) има објављене стручне радове.

Послове просветног саветника може да обавља лице из става 1. овог члана које положи стручни испит за рад у органима државне управе и испит за просветног саветника.

Просветном саветнику који не положи испите из става 2. овог члана у прописаном року – престаје радни однос.

Просветни саветник дужан је да се стално стручно усавршава ради успешнијег остваривања и унапређивања стручно–педагошког надзора.

Програм, начин и рок за полагање и орган пред којим се полаже испит за просветног саветника, образац уверења који издаје и друга питања у вези са полагањем испита – прописује министар.

Начин вршења стручно-педагошког надзора

Члан 140.

Начин вршења стручно–педагошког надзора, мерила за вредновање квалитета рада установе, начин вредновања рада просветног саветника и образац легитимације за просветног саветника и инспектора – прописује министар.

Х. ФИНАНСИРАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ УСТАНОВА ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКА, АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА И ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Извори средстава

Члан 141.

Средства за финансирање делатности дечјих вртића обезбеђују се у буџету Републике и у буџету јединице локалне самоуправе, а за делатност основних и средњих школа чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе – обезбеђују се у буџету Републике и буџету јединице локалне самоуправе.

Установе могу да остваре и сопствене приходе по основу донација, спонзорства, учешћем родитеља деце у предшколском васпитању и образовању, школарине, уговора и других послова, у складу са законом.

Остваривање прихода, евидентирање и коришћење средстава из става 2. овог члана врши се у складу са прописима којима се уређује буџетски систем.

Средства из ст. 1. и 2. овог члана обезбеђују се у складу са критеријумима и стандардима које прописује министар.

Средства из буџета Републике

Члан 142.

У буџету Републике обезбеђују се средства за:

- 1) остваривање припремног предшколског програма у години пред полазак у школу – у трајању од четири сата дневно;
- 2) остваривање предшколског програма за рад са децом са сметњама у развоју;
- 3) остваривање предшколског програма за рад са децом на болничком лечењу;
- 4) плате и додатке запослених у основним и средњим школама, социјалне доприносе на терет послодавца, порез на фонд зарада, отпремнине и помоћи;
- 5) развојне програме и пројекте установа, у складу са утврђеним средствима, према критеријумима које прописује министар;
- 6) рад уникатних школа и школа од посебног интереса за Републику, које одреди Влада.

На утврђивање и обрачун плата, накнада и других примања запослених у установама примењују се прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у државним органима и јавним службама.

Средства из буџета јединице локалне самоуправе

Члан 143.

У буџету јединице локалне самоуправе обезбеђују се у области предшколског васпитања и образовања средства за:

- 1) остваривање делатности предшколског васпитања и образовања (полудневни и целодневни боравак, исхрана, нега и превентивна заштита деце предшколског узраста) у висини 80% од просечне цене по детету, укључујући средства за плате, накнаде и друга примања, социјалне доприносе на терет послодавца, порез на фонд зарада, отпремнине и помоћи запослених у дечјим вртићима и остале текуће расходе;
- 2) стручно усавршавање запослених;
- 3) изградњу и капитално одржавање зграда и објеката и пројектно планирање;
- 4) опремање дечјих вртића.

У буџету јединице локалне самоуправе у области основног и средњег образовања и васпитања обезбеђују се средства за:

- 1) стручно усавршавање запослених;
- 2) превоз запослених;

- 3) превоз ученика који су настањени на удаљености већој од четири километра од седишта школе, ако на тој удаљености нема школе, а за ученике ометене у развоју без обзира на удаљеност места становања од школе;
- 4) изградњу и капитално одржавање зграда и објеката и пројектно планирање;
- 5) опремање школа;
- 6) друге текуће расходе, осим оних за које се средства обезбеђују у буџету Републике.

У буџету јединице локалне самоуправе обезбеђују се и средства за заштиту и безбедност деце, односно ученика у складу са прописаним мерама из члана 44. овог закона.

Обезбеђивање вишег стандарда образовања

Члан 144.

Установа може учешћем родитеља ученика, јединице локалне самоуправе, донатора, спонзора или од проширене делатности да обезбеди средства за виши стандард од утврђеног педагошког стандарда у области предшколског, основног и средњег образовања.

Средства из става 1. овог члана користе се за побољшање стандарда образовања и васпитања у погледу простора, опреме и наставних средстава, за остваривање програма који нису делатност установе, за исхрану и помоћ ученицима.

XI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 145.

Новчаном казном од 30.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај установа ако:

- 1) почне са радом, организује издвојено одељење, обавља проширену делатност, изврши статусне промене и промене назива и седишта установе на начин и по поступку који није прописан чл. 34. до 37. овог закона;
- 2) не пропише начин и поступак за заштиту и безбедност деце, односно ученика (члан 44);
- 3) угрожава, омаловажава или дискриминише групе и појединце по основу расне, националне, језичке, верске или полне припадности, психичке или физичке конституције, социјалног или културног порекла, односно политичког опредељења и ако подстиче такве активности (члан 46. ст. 1. до 3);
- 4) дозволи страначко организовање или деловање у установи и коришћење простора установе у те сврхе (члан 46. став 4);
- 5) не донесе развојни план и годишњи програм рада у року прописаном овим законом или их не примењује (чл. 48. и 81);

- 6) не остварује програм образовања и васпитања донет на основу овог закона (чл. 68. до 74);
- 7) не упише дете у дечји вртић, односно основну школу ради похађања припремног предшколског програма (члан 89);
- 8) не упише дете које има пребивалиште на подручју школе (члан 90);
- 9) спроводи оглед без одобрења министра или врши статусне промене за време огледа (члан 93);
- 10) употребљава уџбеник или наставно средство које није одобрено (члан 94);
- 11) прими у радни однос наставника, васпитача или стручног сарадника који не испуњава услове из чл. 110. до 113. овог закона или на начин и по поступку који није прописан чл. 121. и 122. овог закона;
- 12) закључи уговор о извођењу наставе супротно члану 124. овог закона;
- 13) не удаљи са рада наставника, васпитача или стручног сарадника због учињене теже повреде радне обавезе (члан 128);
- 14) не поступи по решењу просветног инспектора (члан 135. тачка 9).

Новчаном казном од 5.000 до 30.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана и директор, односно одговорно лице установе.

Члан 146.

Новчаном казном од 1.000 до 10.000 динара казниће се за прекршај родитељ, односно старатељ ако намерно или без оправданог разлога не упише дете у дечји вртић ради похађања припремног предшколског програма или ако дете неоправдано изостаје из дечјег вртића (члан 89. став 3).

Члан 147.

Новчаном казном од 1.000 до 10.000 динара казниће се за прекршај родитељ, односно старатељ ако намерно или без оправданог разлога не упише дете у основну школу или ако дете без оправданих разлога не похађа наставу у основној школи (члан 90. став 1. и члан 96. став 2. тачка 1)).

Члан 148.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај центар ако не припреми одговарајући материјал и достави га министру у датом року (члан 26. став 2).

Новчаном казном од 1.000 до 10.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана и директор центра.

XII. ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ

Члан 149.

Послови утврђени чланом 32. ст. 4. и 5, чланом 34. став 2, чланом 35. став 3, чланом 36. став 3, чланом 37. став 3, чланом 38. ст. 2. и 3, чланом 39. став 2, чланом 53. став 5, чланом 55. став 1, чланом 59. ст. 4. и 5, чланом 60. ст. 2. и 3, чланом 61. став 2, чланом 62. ст. 3. и 4, чланом 80. став 5, чланом 82. став 3, чланом 83. став 1, чланом 134. став 2. тач. 1) и 2) и ст. 4. и 5. и чланом 136. овог закона, поверавају се аутономној покрајини.

Покрајински органи сарађују са републичким органима и органима локалне самоуправе у обављању послова из става 1. овог члана.

Министарство има према аутономној покрајини, у погледу поверених послова државне управе из става 1. овог члана, права и дужности прописане законом којим се уређује државна управа.

XIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 150.

Влада ће у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона образовати савете из члана 10. овог закона.

Савет за усаглашавање ставова у образовању може се конституисати ако је именовано више од половине чланова Савета.

Члан 151.

Влада ће у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона основати центре из чл. 19, 21. и 22. овог закона, а центре из чл. 20, 23, 24. и 25. овог закона, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

До оснивања центра из члана 20. овог закона, послове који се односе на акредитацију програма средњег стручног образовања, обављаће центар из члана 22. овог закона, а остале послове – центар из члана 21. овог закона.

До оснивања центра из члана 23. овог закона послове ће обављати центар из члана 21. овог закона.

До оснивања центра из чл. 24. и 25. овог закона, послове ће обављати Министарство.

До оснивања центра из члана 24. овог закона, министар ће одобравати уџбенике без предлога центра.

Члан 152.

Влада, односно орган аутономне покрајине ће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона утврдити мрежу средњих школа.

Влада ће у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона утврдити критеријуме за доношење мреже дечјих вртића и основних школа.

Јединица локалне самоуправе ће у року од годину дана од дана утврђивања критеријума из става 2. овог члана утврдити мрежу дечјих вртића и основних школа на свом подручју.

Члан 153.

Подзаконски акти донети до ступања на снагу овог закона примењују се ако нису у супротности са овим законом, до доношења прописа на основу овог закона.

Члан 154.

Министар ће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона донети подзаконске акте, у складу са овим законом.

Посебне основе школског програма основног образовања и васпитања министар ће прописати поступно за сваки разред, до остваривања наставе целовито по циклусима.

Изузетно, министар ће донети опште и посебне основе школског програма за први разред основног образовања и васпитања, у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, без предлога савета.

Министар ће решењем утврдити број запослених у општинској, односно градској управи за обављање послова просветног инспектора у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона, које се објављује у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 155.

Установа је дужна да у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона усагласи статут, организацију и начин рада са овим законом.

Установа је дужна да пропише мере, начин и поступак ради заштите и безбедности деце, односно ученика из члана 44. овог закона, у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Установа је дужна да донесе правила понашања у установи у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Школа ће донети развојни план најкасније до краја школске 2005/2006, а дечји вртић – до краја 2007. године.

Члан 156.

Установи која је покренула поступак за верификацију пре ступања на снагу овог закона, утврдиће се испуњеност услова по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 157.

Школски одбор основне школе донеће школски програм за први разред првог циклуса основног образовања до почетка школске 2003/2004. године.

У поступку доношења предшколског, школског и васпитног програма у прве три године примене овог закона орган управљања установе има обавезу да о програму прибави мишљење просветног саветника.

Члан 158.

Одредба члана 68. став 1. овог закона примењиваће се почев од 2004. године.

Члан 159.

Одредбе члана 89. ст. 2. до 4. овог закона примењиваће се почев од школске 2007/2008. године.

Члан 160.

Скупштина општине, односно скупштина града именовате управни одбор дечјег вртића у року од два месеца од дана усаглашавања статута и организације и рада дечјег вртића са овим законом.

Школски одбор основне, односно средње школе именован до дана ступања на снагу овог закона обављаће послове из своје надлежности до истека мандата.

Савет родитеља основне, односно средње школе изабран до дана ступања на снагу овог закона обављаће послове из своје надлежности до истека мандата.

Члан 161.

Директор установе изабран до дана ступања на снагу овог закона дужан је да у року од годину дана од дана доношења подзаконског акта из члана 58. став 11. овог закона савлада акредитован програм обуке.

Директору престаје дужност ако се провером на испиту утврди да није савладао програм обуке из става 1. овог члана.

Управни одбор дечјег вртића изабраће директора у року од 60 дана од дана конституисања управног одбора.

Директору дечјег вртића који обавља дужност у мандату, а чији је оснивач јединица локалне самоуправе, престаје мандат даном избора новог директора, у складу са овим законом.

Школски одбор који није расписао конкурс, односно изабрао директора у року прописаном законом који је важио до дана ступања на снагу овог закона, расписаће конкурс и изабраће директора на основу овог закона у року од 60 дана од дана његовог ступања на снагу, с тим да директор савлада програм обуке у року из става 1. овог члана.

Члан 162.

Запослени у установи који је до дана ступања на снагу овог закона обављао послове секретара установе, а није дипломирани правник, може да обавља ове послове до краја школске 2005/2006. године.

Запослени из става 1. овог члана распоређује се на друге одговарајуће послове, а ако таквих послова нема остварује права запосленог за чијим радом је престала потреба.

Запослени установе који обавља послове секретара и који је дипломирани правник, а засновао је радни однос до дана ступања на снагу овог закона, дужан је да положи стручни испит у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 163.

Наставник, васпитач и стручни сарадник који је до дана ступања на снагу овог закона засновао радни однос у установи и има положен стручни испит, сматра се да има лиценцу на период од пет година, од дана ступања на снагу овог закона.

Наставник, васпитач и стручни сарадник без положеног стручног испита и приправник који је до дана ступања на снагу овог закона засновао радни однос имају право да полажу стручни испит, по програму и на начин прописан до дана ступања на снагу овог закона, у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Наставник, васпитач и стручни сарадник из става 2. овог члана који положи стручни испит сматра се да има лиценцу на период од пет година, од положеног стручног испита.

Наставнику, васпитачу и стручном сараднику из ст. 1. до 3. овог члана издаје се лиценца, у складу са овим законом у поступку за продужење лиценце, ако испуни услове за продужење лиценце.

Члан 164.

Наставник у поступку обуке за школски програм, има право на одсуство из члана 120. став 4. овог закона у трајању до 12 дана.

Члан 165.

После ступања на снагу овог закона лице без лиценце које испуњава услове за наставника, васпитача и стручног сарадника може да заснује радни однос у установи по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона, а најдуже до краја школске 2005/2006. године.

Лице из става 1. овог члана има обавезу да стекне лиценцу у року од две године од доношења програма за лиценцу.

Члан 166.

Лице које је на дан ступања на снагу овог закона обављало послове просветног инспектора може и даље да обавља те послове.

Лице из става 1. овог члана које на дан ступања на снагу овог закона није положило правосудни испит, стручни испит за рад у државним органима или за секретара установе дужно је да га положи у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, а уколико га не положи, престаје му радни однос.

Члан 167.

Лице које је на дан ступања на снагу овог закона обављало послове школског надзорника, школског развојног планирања и стручног усавршавања или саветника за наставни план и програм у Министарству, може да обавља послове просветног саветника ако у року од шест месеци од доношења програма за просветног саветника положи тај испит.

Члан 168.

За школску 2003/2004. годину упис започет у први разред основне школе обавиће се по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона.

У први разред школске 2004/2005. године уписују се деца од шест и по година до седам година и осам месеци, а могу да се упишу и деца са шест година и пет месеци.

Деца од шест и по до седам и по година уписују се у први разред школске 2005/2006. године, а могу да се упишу и деца са шест година и два месеца.

Деца од шест и по до седам и по година уписују се у први разред школске 2006/2007. године, а могу да се упишу и деца са шест година.

Члан 169.

Ученици основне школе који на дан ступања на снагу овог закона похађају: шести, седми и осми разред наставиће са стицањем основног образовања у осмогодишњем трајању, у складу са Законом о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 и 22/02) и прописима донетим на основу тог закона.

Ученици основне школе који на дан ступања на снагу овог закона похађају први, други, трећи, четврти и пети разред основне школе, до уписа у седми разред, стицаће образовање на основу Закона о основној школи и прописа донетих на основу њега, а од школске 2004/2005. године ови ученици се поступно уписују у седми разред, настављају основно образовање и васпитање у деветогодишњем трајању и полажу завршни испит, у складу са овим законом.

Члан 170.

Ученици основне музичке школе који су, до дана ступања на снагу овог закона, започели стицање образовања по програму у трајању од шест година, школске 2006/2007. године преводе се у седми разред и завршиће образовање по новом школском програму.

Ученици основне музичке и балетске школе, који су до дана ступања на снагу овог закона, започели стицање образовања по програму у трајању од четири године, школске 2006/2007. године преводе се у пети разред и завршиће образовање по новом школском програму.

Ученици основне музичке школе који школске 2004/2005. године упишу основну музичку школу у трајању од две године, школске 2006/2007. године преводе се у трећи разред и завршиће образовање по новом школском програму.

У први разред основне музичке школе, почев од школске 2004/2005. године, уписују се ученици који ће стицати образовање у трајању од осам година, од школске 2006/2007. године у први разред музичке, односно балетске школе у трајању од шест година, а од школске 2008/2009. године у први разред музичке школе у трајању од четири године, по новом школском програму.

Члан 171.

Ученици основне школе који на дан ступања на снагу овог закона похађају шести, седми и осми разред, уписиваће се у средњу школу закључно са школском 2005/2006. годином и завршиће средње образовање на основу Закона о средњој школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96 и 23/02) и прописа донетих на основу њега.

Ученици основне школе који на дан ступања на снагу овог закона похађају први, други, трећи, четврти и пети разред уписиваће се у средњу школу почев од школске 2007/2008. године на основу положеног завршног испита и без полагања квалификационог испита, у складу са овим и посебним законом.

Члан 172.

Ученици који на дан ступања на снагу овог закона стичу средње образовање и ученици који се закључно са школском 2005/2006. годином упишу у средњу школу, завршиће средње образовање на основу Закона о средњој школи и прописа донетих на основу њега, а од школске 2007/2008. године, на основу овог и посебног закона.

Члан 173.

Одредбе члана 101. ст. 4. и 8. до 11. овог закона примењују се почев од школске 2003/2004. године и на ученике који имају право да стекну образовање по прописима донетим до ступања на снагу овог закона.

Члан 174.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе:

– чл. 3. и 4, члана 6. став 1, члана 7, чл. 9. до 19, члана 23. став 1, чл. 24. и 28, чл. 35. до 39, члана 40. став 2, чл. 59, 64, 67. и 68, чл. 70. до 81, чл. 115. до 122а, чл. 138. и 139, члана 140. став 1. тач. 1, 1а, 4, 5, 7, 10. и 11. и члана 141. Закона о основној школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 и 22/02);

– члана 3, члана 4. став 1, чл. 6, 8. и 10, члана 11. ст. 2. и 3, чл.12. до 22, члана 25. став 1, чл. 28, 29, 36. и 37, чл. 58. и 61, члана 64. став 1. у делу који се односи на рок, чл. 68. до 83, чл. 85. до 88а, чл. 89. до 92а, чл. 105. до 108. и члана 109. став 1. тач. 2, 8, 9, 10. и 11. Закона о средњој школи ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96 и 23/02);

– члана 2. тач. 3) и 4), члана 3, члана 11. став 1. тач. 6) и 7) и ст. 2. до 4, чл. 31. до 33, члана 36. став 2, чл. 43. и 44, чл. 45. до 53. у делу који се односи на предшколске установе, чл. 54. до 62, члана 66. у делу који се односи на предшколско васпитање и образовање, чл. 67. до 72. у делу који се односи на предшколске установе и члана 77. Закона о друштвеној бризи о деци ("Службени гласник РС", бр. 49/92, 29/93, 53/93, 67/93, 28/94, 47/94, 48/94, 25/96 и 29/01).

Члан 175.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".